Ніва

БЕЛАРУСКі ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВіК

№ 3 (1247) ГОД XXV БЕЛАСТОК, 20 СТУДЗЕНЯ 1980 г. ЦАНА 1 зл.

Карэспандэнт ГОДА

Вынікі конкурсу „Карэспандэнт года“ за 1979 год. Гэта сёмы конкурс.

1. Мікалай Панфілюк, Дубічы Царкоўныя — 122 публ.;
2. Эдмунд Вайсковіч, Гайнаўка (77);
3. Уладзімір Сідарук, Кузава каля Чаромхі (72);
4. Пётр Байко, Белавежа (38);
5. Іван Кірызюк, Крывяцічы каля Орлі (35);
6. Андрэй Гаўрылюк, Відава каля Бельска (29);
7. Аляксандр Закройшчык, Нараўка (27);
8. Міхал Кірылюк, Кнаразы гм. Бельск (25);
9. Мікалай Лук'янюк, Белкі гм. Нараў (24);
10. Васіль Петручук, Беласток (21);
11. Барыслаў Рудкоўскі, Бельск (19);
12. Мікіта Аўсейчук, Завыкі гм. Сураж (18);
13. Эдвард Шчасновіч, Шчасновічы гм. Шудзялава (17);
14. Тамаш Кірылаў, Легніца (16);
15. Міхась Матвеюк, Бельск (13);
16. Анатоль Антанюк, Давідавічы гм. Нараў (12);
17. Міхась Красоўскі, Малынка (12);
18. Грыша Мароз, Стараберазова гм. Гайнаўка (11);
19. Фёдар Хлябіч, Рыбакі гм. Міхалова (8);
20. Іван Ігнацюк, Люблін (8);
21. Сяргей Сцепанюк, Бельск (6);
22. Ян Леўша, Масева гм. Нараўка (6);
23. Галена Тапалянская, Трасцянка гм. Нараў (5).

I так маем: Першага, Другога і Трэцяга карэспандэнта года, а таксама ўвесь карэспандэнцкі Авангард „Нівы“. Аб велізарнай ролі гэтых людзей няма патрэбы ўжо шырэй разводзіцца. Сведчыць аб гэтым іх папулярнасць на старонках „Нівы“. Да іх прозвішчаў чытачы прывыклі, і, што найважнейшае, бяруць з іх прыклад. Ды і яны самі сваёй актыўнасцю, сваімі публікацыямі ўпісваюцца ў гісторыю „Нівы“. Рэдакцыя чакае, што ў новым годзе іх следам пойдуць іншыя нашы чытачы — людзі з новым запасам сіл, з новых мясцовасцей, людзі, якія маюць крылы.

I тут празаічна ўжо хачу сказаць, што на карэспандэнцкай „Ніве“ слабей актыўныя у нас Сямяціцкая зямля, Сакольская тэрыторыя вакол Беластока.

А цяпер вернемся да дадзеных. Апублікавалі мы за мінулы год разам 741 матэрыялаў (1978 — 614), 95 аўтараў (1978 год — 86). Але да нашых аўтараў дадаць трэба цяпер пару дзесяткаў аўтараў з „Нашай пошты“ (дзе адказы апублікавалі мы 96 асобам і дзе прыводзім большыя і меншыя фрагменты лістаў чытачоў). У такім выпадку аўтарскі калектыў карэспандэнтаў узрасце далёка за сто.

Авангард налічвае ў 1979 годзе 23 асобы (столькі ж у 1978 годзе), але Авангард сёлетні апублікаваў 621 матэрыялаў (1978 год — 524). Значыць, Авангард у 1979 годзе быў яшчэ больш актыўны, чым у найбольш актыўным 1978 годзе, па 28 публікацый на кожнага з Авангарду.

З агульнага ліку карэспандэнцкіх публікацый за 1979 год на „Парнасік“ прыпадае толькі 25 (1978 — 46). Таксама менш адказаў на крытыку мы апублікавалі — 82 (1978 год — 102), але калі далічым адказы на неапублікаваныя матэрыялы і на розныя скаргі, якія мы друкавалі ў „Нашай пошце“, бадай дасягнем ліку 1978 года.

Аб жывасці і жывучасці ніваўскіх публікацый, і ў большасці карэспандэнцкіх, сведчыць шырокая вакол іх

(Працяг на стар. 4)

Дарожныя партрэты. Вольга Дзмітрук з Рыгораўцаў, яе сын Яраслаў і яго чацверанолі любімец. Фота М. Шаховіча.

З рэпарцёрскіх запісак

ПАКЛОН НЕАБЫЯКАВЫ

Абы-як жыць, абы-як працаваць... Калі ідзе ўсенародная дыскусія аб найважнейшых справах кожнага з нас, якія вызначаюць **ўказанні Цэнтральнага Камітэта партыі на VIII з'езд**, калі на прадпрыемствах і заводах ўдзельнікі канферэнцый рабочага самакіравання разглядаюць заданні сваіх працоўных калектываў, тады найчасцей паўтараецца патрабаванне: не быць абыякавым да ўсяго, што дзеецца вакол нас, дома і на рабоце, у краіне і на свеце, не хавацца за чужымі плячыма, паўтараючы: *мая хата з краю, я нічога не знаю, дык што мне да гэтага, мяне асабіста гэта ж не датычыць...*

✲

Не быць абыякавым?

Лёгка гаварыць, але цяжэй ужо ажыццяўляць гэтае патрабаванне. Цяжэй, але **можна**. Пераканаўся я ў гэтым, пабываўшы на **Беластоцкім прадпрыемстве ваўнянай прамысловасці імя дырэктара Сяржана**. У пасляваеннай гісторыі нашай краіны гэтае прадпрыемства спадарожнічае нам на Беласточчыне ад 1944 года.

— Перанялі мы, — кажа галоўны дырэктар „Сяржана“ Станіслаў Бялюк, — сорак даваенных, напалавіну мануфактурных, найчасцей поўнасцю разбураных прыватных фабрык, якія тады існавалі ў Беластоку і беластоцкай прамысловай акрузе. Зараз у нас 2000 рабочых, якія ў год выпускаюць 3 мільёны 300 тысяч метраў ваўнянай тканіны, у тым ліку вельмі многа шматкаляровых пледаў. Цяпер мы знаходзімся на пятым месцы ў краіне.

Сакратар завадскога камітэта партыі **Ежы Лукашук** дабаўляе яшчэ да гэтага:

— Амаль кожны чацверты рабочы з'яўляецца ў нас членам партыі. Стараемся, каб не прапала аніводная прапанова, якая спрыяе лепшаму ажыццяўленню нашых прадукцыйных планаў.

✲

Падзякаваў я дырэктару і сакратару і пайшоў далей шукаць канкрэтнага праяўлення грамадскай актыўнасці рабочых. **Язэп Няродзік** працуе ў фарбавальні.

— Вядома, што натуральнай авечай воўны нам не хапае, — гаворыць ён. — Даводзіцца купляць яе за валюту. Таму мы часта падмяняем воўну штучным сыравінай. Для гэтага вельмі прыдатны „віпалан“, якога маем мы ўдосталь. Віпалан аднак быў у нас выключна белага колеру і не паддаваўся афарбоўцы вядомымі нам метадамі. Асабліва баяўся павышанай тэмпературы. Раілі мы ў найлепшых майстроў і спецыялі-

(Працяг на стар. 4)

ХРОНІКА

■ У Кляшчэлях гурток БГКТ існуе пры спулдзельчым банку. Прысутныя на справаздачна-выбарным сходзе абмеркавалі дзейнасць гуртка і накрэслілі далейшыя напрамкі працы. У склад новага праўлення выбраны наступныя асобы: Валянціна Іванюк — старшыня і дэлегат на з'езд БГКТ, Рыгор Дмітрук — сакратар, Надзея Мароз — скарбнік. У рады БГКТ прынялі 4 членаў.

■ Цікава прайшоў сход гуртка БГКТ у Дашах (гміна Кляшчэлі). Падчас ажыўленай дыскусіі прысутныя галоўную ўвагу звярнулі на магчымасці ўтварэння ў іх вёсцы драматычнага калектыву і харавой групы, якія ўзялі б удзел у тэатральным і песенным конкурсах, які арганізоўвае кожны год Галоўнае праўленне БГКТ. На гэтым сходзе 15 чалавек падпісала членскія дэкларацыі БГКТ. У новае праўленне гуртка ўвайшлі: Канстанцін Сельвановіч — старшыня гуртка і дэлегат на з'езд БГКТ, Яўгенія Астапкевіч — намеснік старшыні, Зінаіда Сельвановіч — сакратар, Мікалай Рошчанка — скарбнік, Марыя Маркевіч — член праўлення. Сход абслужыў інспектар ГП БГКТ Міхась Вішанка.

■ Справаздачна-выбарны сход гарадскога гуртка ў Гайнаўцы папярэдзіла выступленне вакальнага калектыву „Каласкі“ з Беластока. Затым са справаздачным дакладам выступіў дагэтуляшні старшыня гуртка Васіль Сакоўскі. Дыскусія канцэнтравалася вакол пытання, як палепшыць дзейнасць гуртка і што зрабіць, каб клуб БГКТ быў мініцэнтрам беларускай культуры. У гэтым напрамку быў апрацаваны і прыняты план далейшай дзейнасці. Ва ўлады гуртка былі выбраны: Сяргей Харкевіч — старшыня, Міхась Байко — намеснік старшыні, Ірэна Заброцкая — сакратар, Вінцук Боўтрык — скарбнік, Васіль Сакоўскі, Аляксандр Іванюк, Васіль Іванюк, Віктар Бура і Анна Кардаш — члены праўлення. Дэлегатамі на з'езд БГКТ выбраны: Міхась Байко, Віктар Бура, Аляксандр Іванюк, Сяргей Харкевіч і Вера Новік. У сходзе ўдзельнічаў старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік.

■ У Паўднёвым Востраве (гміна Крынкі) нашыя сябры звярталі ўвагу на недахоп сустрэч з прадстаўнікамі ГП БГКТ. Там новае праўленне гуртка складаецца з наступных асоб: Уладзімір Жамойда — старшыня гуртка і дэлегат на з'езд БГКТ, Яўгенія Жамойда — намеснік старшыні, Мікалай Рамановіч — сакратар, Яўген Мякіш — скарбнік. Сход абслужыла інспектар ГП Марыя Максімюк.

■ Перад сходам у Паўночным Востраве (гміна Шудзялава) адбылася аўтарская сустрэча з Міхасём Шаховічам. Там у склад новага праўлення выбраны: Уладзімір Сіткевіч — старшыня, Мікалай Гасперчык — намеснік старшыні, Аляксандр Гурыновіч — сакратар.

■ Гэтак жа сама было і ў Гуранах (гміна Крынкі). Сход папярэдзіла аўтарская сустрэча з Сакратам Яновічам. А на сходзе гаварылася аб магчымасці арганізавання фальклорнага трыо пад кіраўніцтвам Груні Мірон і драмгуртка, калі б дапамог Янка Крупа. Праўленне гуртка ўзначаліў там Іван Аляксеюк, сакратаром выбраны Уладзімір Субета, а скарбнікам Рыгор Турыч.

■ Гуртох БГКТ у Гарадзіску (гміна Нараў) налічвае 25 членаў, якія жадалі б быць членамі харавога калектыву. На жаль, няма мастацкага кіраўніка. Яны звяртаюцца да ГП БГКТ з просьбай дапамагчы. Жадаюць яны таксама, каб часцей наведвалі іх вёску літаратары, якія пішуць на беларускай мове, а таксама прадстаўнікі ГП і журналісты „Нівы“. Праўленне гуртка складаецца з: Пятра Давідзюка — старшыні, Марыі Мінько — намесніка старшыні, Аляксандра Мінько — сакратара і Галіны Мінько — скарбніка. Сход абслужыў інспектар ГП Славамір Самойлюк.

■ Ад пачатку кастрычніка ў вёсцы Навасады (гміна Гайнаўка) існуе фальклорны харавы калектыў, у склад якога ўваходзіць больш 20 жанчын. Рэпетыцыі адбываюцца пад кіраўніцтвам Аляксандра Лукашука з Гайнаўкі. Ад гэтага самага часу ў Навасадах рыхтуе п'есу „Скарга“ Галіны Сокалавай маладзёжная група пад кіраўніцтвам Янкі Крупы. Пры яго дапамозе там таксама трохасобовая група развучвае ра асобныя ролі з пастаноўкі „Благаслаўленне“ Ірыны Лапінай. Тэатральны маладзёжны калектыў рыхтуецца ў мясцовым клубе, а харавы калектыў у школе. (мх)

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ЗАЦВЕРДЖАНА „ЧЫРВОНАЯ КНІГА“

Дзяржаўны камітэт БССР па ахове прыроды зацвердзіў „Чырвоную кнігу“ Беларусі. У яе ўвайшло 76 рэдкіх і знікаючых відаў жывёл (млекакормячыя, птушкі, рэптыліі і іншыя) і 86 відаў вышэйшых раслін, якія падлягаюць ахове на тэрыторыі рэспублікі. Склалі кнігу вучоныя Акадэміі навук БССР — заолагі і біёлагі, а ў абмеркаванні яе праекта прынялі ўдзел усе арганізацыі і ўстановы біялагічнага профілю рэспублікі.

ЦВЯРДЗЕЙШЫ ЗА АЛМАЗ

Матэрыял, цвярдзейшы за алмаз, атрымалі вучоныя Інстытута фізікі цвёрдага цела і паўправаднікоў Акадэміі навук Беларускай ССР. Ён названы белборам і запатэнтаваны ў Англіі, Францыі, ЗША і іншых краінах. Сапернікам алмаза стаў кубічны нітрыд бора, народжаны пры дапамозе апаратуры высокага ціску.

Мінскія токары ўжо праверылі на сваіх станках якасці белбора. Навінка, якая дазваляе дасягнуць больш высокай дакладнасці і чысціні апрацоўкі дэталей, у мінулым годзе сэканоміла гаспадарцы рэспублікі сем мільёнаў рублёў.

КАЛЯНДАР

205 гадоў назад

22.I.1775 нар. А. М. Ампер, французскі фізік і матэматык, адзін з заснавальнікаў сучаснай электрадынамікі.

110 гадоў назад

21.I.1870 пам. А. Герцэн, рускі рэвалюцыянер, філосаф, пісьменнік і публіцыст.

75 гадоў назад

21.I.1905 нар. В. Васілеўская, пісьменніца, старшыня Саюза польскіх патрыётаў у СССР, адзін з арганізатараў Войска Польскага.

21.I.1905 нар. Я. Рамановіч, беларускі савецкі пісьменнік, акцёр і тэатразнавец.

25.I.1905 нар. К. Галчынскі, польскі паэт.

* * * * * * * * *

20 студзеня 1910 „Наша ніва“ паведамляла:

Мінск. *Была тут гаспадарская рада, на каторай ураілі зрабіць 56 пробных (паказных) хутароў.*

Мінскае таварыства сельскай гаспадаркі згадзілася прыняць на сябе фактарство ў даставе насення і гаспадарскіх прылад сялянам, каторыя будуць расселяцца на хутары.

М. Остромэчэво, *Гродзенскай губ. Брэст. пав. Дзіўны ў нас заводзіцца звычай: даўней сходы адбываліся у школах, дзе было і выгодна, і прастарона; цяпер пачалі адбываць сходы ў карчме... Эй, хіба гэты пункт да нічога добрага не давядзе...*

С. Хоміно, *Магіл. губ. Горэцк. пав. У тутэйшага селяніна А. А-ва конь намуліў хамутом шыю; пачаў ён лячыць па свойму, але нічога не памагло, тады ён павёў яго да знахара, але і той сваімі шэптамі не даў рады. І ня дзіва, што нашы сяляне трацяць грошы на ашуканцаў-шаптуноў, бо каб дабрацца да ветэрынара, — трэба махаць 45 вёрст.*

Саўка Кавалёў

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 91. Nakład 7.900 egz. I-2

МІНСКІЯ СУСТРЭЧЫ

ПАКЛОННІК НАРОДНАГА І РЭНЕСАНСА

Дзіўна, але графіка і знаўцу беларускага народнага мастацтва Яўгена **Сяргеевіча Куліка** цяпер я не магу інакш уявіць сабе, як толькі чалавекам у няспынным руху. Нават у аб'ектыў майго апарата злавіў я яго на вуліцы з падарожнай сумкай цераз плячо. Вядома, усё гэта звычайны выпадак, хоць...

У Саюзе мастакоў Беларускай ССР працуе шэраг розных спецыялізаваных камісій, напрыклад, па эстэтычнаму выхаванню, па сувязях з вытворчымі прадпрыемствамі і іншыя. У іх ліку ёсць таксама камісія па народнаму мастацтву, у якую ўваходзяць мастакі розных профіляў і мастацтвазнаўцы. Асноўнае заданне камісіі — гэта ўсебакова ўспамагаць развіццё народнага мастацтва. Якраз у гэтай камісіі актыўна дзейнічае Я. Кулік. А ўсё, што датычыцца беларускага народнага мастацтва, мяне вельмі цікавіць, і наша размова адразу сышла на справы, звязаныя з працай камісіі.

Ледзь удалося злавіць у аб'ектыў рухлівую постаць Я. С. Куліка. *Фота М. Гайдука.*

Аказваецца, члены гэтай камісіі — мастакі-прафесіяналы — даюць народным умельцам парады ў тэхнічных справах, падказваюць ім новыя формы, заахвочваюць да большай разнастайнасці і смялейшых творчых пошукаў. На розных семінарах, канферэнцыях, сустрэчах народных майстроў, якія праводзяць Дамы народнай творчасці (такія ўстановы ёсць у кожным абласным цэнтры Беларусі і іншых рэспублік СССР), розныя культурна-асветныя ўстановы, яны выступаюць са спецыяльнымі дакладамі, гутаркамі, паказамі, каб пашырыць і паглыбіць веды і тэхнічныя ўменні самадзейных мастакоў. Пры гэтым усім мастакі-прафесіяналы пазбягаюць хоць бы мала-мальскага ўмешвання ў іх індывідуальную творчую інвенцыю, своеасаблівасць мастацкага выразу, арыгінальнасць у вырашэнні тэмы. Шукаюць яны і адкрываюць па ўсёй Беларусі новых народных умельцаў. І з добрымі вынікамі — іх увесь час прыбывае, і не толькі людзей старэйшых ці сярэдніх год, але таксама мнагавата моладзі. Займаюцца папулярызаваннем народнага мастацтва — публікуюць у газетах, часопісах, кніжных выданнях папулярныя артыкулы і грунтоўныя навуковыя даследаванні. Да камісіі належыць права надаваць народным умельцам вельмі важнае для іх званне народнага майстра. Праз пэўны час яна праводзіць перакваліфікацыю гэтага звання. Калі ў народнага мастака сцвярджаецца высокі ўзровень выканаўства, відаць павышэнне майстэрства і г.д., тады званне пацвярджаецца, як гэтых якасцей няма, тады пазбаўляюць такога звання. Камісія арганізуе выстаўкі народнага мастацтва. Для гэтага яна кваліфікуе найбольш каштоўныя творы, наладжвае і афармляе выстаўкі.

Група членаў камісіі па народнаму мастацтву Саюза мастакоў БССР у часе экспедыцыі. *Фота М. Раманюка.*

— Якія найбольш цікавыя і вартасныя з мастацкага пункту гледжання выстаўкі былі арганізаваны ў апошнія гады?

— Было іх мнагавата.

(Працяг на стар. 4)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

У беластоцкім музычным камбінаце ● Свінні на яйках ● Алімпіяда-80 ● Якія мы людзі (Бацькі і дзеці — Ф. Берніковіч) ● Цыганка праўду скажа ● Рэкрруцкія і салдацкія песні ● Дзе пачынаецца хлеб? ● Палоска Дзядзькі Кваса ● Весткі з Міхалова, Бельска, Гайнаўкі, Фальваркаў Тыльвіцкіх, Шудзялава, Саколкі, Нараўкі ● Буг у агні ● Як бабуля модныя боцікі купляла ● Песня „Dziś do ciebie przyjść nie mogę"

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedizela 20 I — 7.10 TTR i RTSŚ. Nasze spotkania. 7.30 Alarm przeciwpożarowy trwa. 7.40 Now. w domu i zagrodzie. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Telewizjada. 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek oraz „Dick Turpin" film TV ang. 10.20 Antena. 10.45 Czas odnaleziony film dok. TV jap. 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Piękne głosy — Paulos Raptis. 13.25 Dla dzieci. 14.00 Koncert życzeń. 14.40 Wulkany świata — „Niragongo" — film dok. franc. 15.30 Los. Dużego Lotka. 15.45 Komedia omyłek. 16.25 Tele-Echo. 17.25 Studio Sport. 18.10 Decydujący Front — Największa bitwa pancerna — film dok. radz. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Mayerling — franc.-ang. film fab. 22.45 Na estradach świata — Manfred Mann's Earthband.

Poniedziałek 21 I — 14.15 Teleferie TDC. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Nauczanie początkowe kl. III. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kino Zwierzyńca. 16.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.35 Sąsiedzi — radz. kom. fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV — St. Wyspiański — „Wyzwolenie". 23.05 Giełda eksporterów. 23.35 Dziennik.

Wtorek 22 I — 14.15 Kino Teleferii. 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Młodych — Gazetka szkolna. 17.00 Interstudio. 17.25 Sonda. 17.50 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Królik Bugs przedstawia — ameryk. film anim. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Zielona miłość — odc. pt. „Paweł" polski film TV. 22.00 Wszystko za wszystko — z Tadeuszem Ryczajem. 23.10 Camerata. 23.35 Dziennik.

Środa 23 I — 13.45 W drodze do nowego. 14.15 Teleferie najmłodszych. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — matematyka. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kino Tel. Najmłodszych. 16.55 Los. Małego i Express Lotka. 17.05 Dom i my. 17.20 Klinika zdrowego człowieka. 17.45 10 minut — teleturniej. 18.00 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.30 W Teatrze Przyrody — na wybrzeżach oceanów. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Ożenek — radz. film fab. 22.10 XYZ — cz. I. 22.40 Horyzont. 23.10 XYZ — cz. II. 23.40 Dziennik.

Czwartek 24 I — 11.05 Dla szkół — j. pol. kl. II lic. 14.15 Teleferie TDC. 15.25 Program dnia. 15.30 Turniej Zastępowych. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kino TDC — Szaleństwo Majki Skowron. 17.30 Skarbiec. 17.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Reportaż wojskowy. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Spotkania w Mroku — odc. IV. 21.30 Pegaz. 22.15 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na łyżwach. 23.15 Dziennik.

Piątek 25 I — 14.15 Teleferie Najmłodszych. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — pedagogika. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kino Tel. Najmłodszych. 16.55 Magazyn Motoryzacyjny. 17.25 Dom i my — test. 17.40 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.05 Saga rodu Rius — odc. XIII (ostatni). 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Zaproszenie do tańca — Walc. 21.30 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na łyżwach. 23.05 Dziennik.

Sobota 26 I — 8.55 Program dnia. 9.00 Kino Teleferii TDC. 9.55 Moje fascynacje kulturalne — Jerzy Passendorfer. 11.15 Magazyn Lotniczy. 11.45 Tęsknota Sherlocka Holmesa — film CSRS. 13.20 Radzimy rolnikom. 13.30 Studio — 2. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Studio — 2 c.d. (js)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 18 I — 7.35 Film fab. 15.45 Film fab. 17.55 Film fab. 19.45 Koncert.

Sobota 19 I — 7.40 Film fab. 13.30 Film anim. 14.00 Nie do wiary. 15.00 Film fab. 15.30 Koncert. 17.10 Mistrzowstwa Europy w jeździe na łyżwach. 17.35 Film fab. 19.35 Złota nuta. 20.30 Puchar świata w narciarstwie alpejskim.

Niedziela 20 I — 12.00 Film fab. 14.05 Koncert życzeń. 14.50 Klub podróżników. 15.50 Film anim. 16.00 Panorama międzynar. 16.45 Mistrzowstwa Europy w jeździe na łyżwach. 17.50 Film fab. 19.35 Koncert.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Mistrz kierownicy ucieka — USA 22—23. Dubler — film fr. 24—25. Kryjówka — NRD 26—27.

Bielsk Podl. Miłość Adeli H. — fr. 22—23. Podróż — wł. 24—25. Konwój — USA 26—27.
Czeremcha — Osąd — rum. 22—23. Na tropie Wilbyego — ang. 26—27.

Czyże Zakręt — pol. Dyrektor do wszystkiego — rum. 23—27.

Gródek Panowie dbajcie o żony — fr. 26—27.
Hajnówka Lokator — fr. 21—22. Jenny i Tobby wśród dzikich zwierząt — USA 23—24. Pięć wieczorów — radz. 25—26. Krótkie wakacje — wł. 27.

Michałowo W mroku nocy — USA 22—23. Dom lalki — ang. 24—25. Pejzaż horyzontalny — pol. 26—27.

Mielnik Inny mężczyzna, inna szansa — fr. 23. Gra o jabłko — czes. 26—27.

Milejczyce Osada Gawronów — czes. Zerwane cumy — pol. 23—27.

Narew Kryjówka — NRD Pojedynek na szosie — USA 23—27.

Narewka Odnaleziona — rum. Konie Valdeza — wł. 23—27.

Nurzec Córka króla wrzechmórz — czes. 22—23. Amator — pol. 24—25. Zabójstwo chińskiego maklera — USA 26—27.

Orla Zamiana — buł. Gang Olsena wpada w szał — duńs. 23—27.

Rajsk Prorok, złoto i siedmiogrodzianie — rum. 23—27.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

СЯБРЫ-ПІСЬМАНОСЦЫ Ў НАС

Ужо з году ў год рэдакцыя „Нівы“ запрашае да сябе найлепшых пісьманосцаў (з многімі мы ўжо добра знаёмыя). Такая сустрэча адбылася 28 снежня мінулага года ў Доме прэсы ў Беластоку, у прысутнасці сакратара рэдакцыі „Нівы“ Ады Чэчуга і намесніка дырэктара Ваяводскай паштовай установы (ВУП) у Беластоку Данеля Шчыглеўскага. За дапамогу ў распаўсюджванні нашага тыднёвіка Ада Чэчуга, жадаючы поспехаў у працы, уручыла прыехаўшым прызнаныя рэдакцыяй узнагароды. У 1979 годзе ў авангардзе пісьманосцаў апынуліся наступныя лістаношы: Мікалай Панфілюк з Дубіч Царкоўных (у яго раёне было ў сярэднім 178 падпісчыкаў), Уладзімір Гуралеўскі з Рыбалаў (174), Уладзімір Весялоўскі з Пасынак (152), Мікалай Асіпюк з Клейнікаў (146), Уладзімір Васільчык з Нараўкі (125), Ян Белавежац з Ласінкі (103) і Аляксей Давідзюк таксама з Ласінкі (90), Мікалай Лясота з Нараўкі (80), Аляксандр Белабродскі

з Арэшкава (76), Сяргей Васілюк з Грыгораўцаў (74), Васіль Більскевіч з Чыжоў (71), Кастусь Каліноўскі са Старога Ляўкова (69) і Станіслаў Капела з Храбалоў (58).

У 1978 годзе найбольш заслужанымі ў распаўсюджванні „Нівы“ былі наступныя нашыя саюзнікі: першы — Уладзімір Гуралеўскі з Рыбалаў (ён меў 176 падпісак), другі — Уладзімір Весялоўскі з Пасынак (174) і трэці — Мікалай Панфілюк з Дубіч Царкоўных (169). І гэтая тройка найлепшых выступіла і ў мінулым годзе. З той толькі розніцай, што першынство заваяваў **Мікалай Панфілюк,** апярэджваючы двух сваіх сапернікаў. Яны маюць за сабой ужо вялікі вопыт. Ведаюць, як здабыць добрага падпісчыка, вернага сябра „Нівы“. А так, паміж намі кажучы, лістаноша гэта вястун добрых вестак. Няма, бадай, нікога, у каго пры сустрэчы са „сваім“ пісьманосцам не блісне іскрынка надзеі: „можа мае сёння для мяне прыемную, надзвычайную вестку!“ Лістаноша бывае найбольш даверанай асобай, лекарам, а неаднойчы адзіным прыяцелем старэйшых людзей. Лістаноша любяць старыя і маладыя і дзеці таксама.

У сямейным кругу госці „Нівы“ падзяліліся сваімі заўвагамі аб змешчаных дагэтуль матэрыялах, расказалі аб дасягненнях і цяжкасцях працы.

На тэрыторыі **Мікалая Панфілюка** „Ніва“ будзе прыходзіць амаль у кожную хату. Тут жыхары вельмі палюбілі сваю родную газету. Жыхары Дубіч Царкоўных і ўсяго наваколля любяць і цэняць яго за саліднасць у выкананні службовых абавязкаў.

— З выпіскай „Нівы“ я не маю цяжкасцей, — гаворыць М. Панфілюк. — А тое, што цана „Нівы“, вышэйшая, сёння 1 зл., не мае ніякага значэння. І так яна ў далейшым танная. Затое людзям падабаецца, што дзве яе старонкі каляровыя, што ёсць там рубрыкі, якія не выступаюць у іншых газетах. Пісьманосцам працую я 14 год і заўсёды наперадзе ў падпісцы „Нівы“. Праца лістаноша не належыць да лёгкіх, бо ўсё больш і больш устаноў вядзе праз пошту грашовыя разлічэнні з сялянамі, пры тым павялічваюцца пастаўкі розных сельскагаспадарчых прадуктаў і ў выніку гэтага растуць сумы выплатаў для сялян. Прыбывае таксама пенсій для старых сялян. Штораз больш пукатай становіцца лістаношава сумка ад газет і часопісаў. Людзі звяртаюцца да нас са сваімі рознымі праблемамі, і нельга тут быць абыякавым. Я пастанавіў мець 200 падпісчыкаў на родны часопіс і буду іх столькі мець!

Уладзімір Гуралеўскі — другі адданы прапагандыст „Нівы“ ў сваім раёне. У раёне яго працы людзі выпісваюць многа розных газет і часопісаў, але найбольш „Нівы“. Нашаму тыднёвіку належыць рэкорд. Яго ўсе любяць і з цікаўнасцю чытаюць. У. Гуралеўскі ўжо дваццаць пяты год з дня ў дзень адмервае свае трыццаць з гакам кіламетраў і ў асеннюю слату, і ў зімовую сцюжу. Ён асноўны сувязны са светам рассыпаных над ракою Нарвай вёсак: Паўлы, Канюкі, Цялушкі, Давідовічы.

27 год працуе на пошце ў Пасынках у Бельскай гміне **Уладзімір Весялоўскі.** Мае на сваім рахунку сама менеј 210 тысяч кіламетраў. У. Весялоўскі — гэта вопытны прапагандыст газет і часопісаў. Але самая папулярная тут — гэта „Ніва“. Цяпер у яго раёне выпісвае наш тыднёвік палавіна ўсіх сем'яў. А ёсць і такія вёскі, як, напрыклад, Трашчоткі, дзе людзі „Ніву“ выпісваюць амаль хата ў хату. На „Ніву“ ён падпісвае ад часу яе выхаду ў свет.

Пісьманосец **Мікалай Асіпюк** з Клейнік, што ў Чыжоўскай гміне, не шкадуе сваіх намаганняў, не скупіцца з уласнай працай, калі трэба зрабіць падпіску на „Ніву“. Ён усяго 4 гады адмервае свой службовы маршрут, але па колькасці падпісчыкаў у 1977 годзе ён займаў трэцяе месца ў ваяводстве.

Уладзімір Васільчык з Нараўкі ўжо 18 год адхадзіў па пушчанскіх сцежках. У раёне яго абходу знаходзяцца такія пушчанскія вёскі, як Гушчэвіна, Альхоўка, Масева, Ланьчына. Штодня ён кружыць то па ўскраіне Белавежскай пушчы, то заходзіць у глыб яе. Сустракацца даводзіцца яму з дзікамі, аленямі, зубрамі. Знаёмы ён з усімі сабакамі. Бо інакш не прайсці на той ці іншы панадворак. Ён гаварыў, што лістаношам няма калі хварэць. Яны таксама менш хварэюць, чымсьці работнікі іншых груп. Ім найбольш даводзіцца бываць на свежым паветры. Сярод часопісаў, якія штодзень даручае, наша „Ніва“ карыстаецца, аднак, найбольшай папулярнасцю, і гэтая папулярнасць расце з кожным годам. У адной вёсцы Альхоўка на 81 сям'ю людзі выпісваюць каля 50 экземпляраў нашага тыднёвіка.

Дбае, каб у раёне яго дзеяння пашыралася чытальніцтва „Нівы“ **Станіслаў Капела** з Храбалоў, што ў Бельскай гміне (ён ужо 25 год разносіць газеты і часопісы падпісчыкам). У яго існуюць значныя рэзервы ў галіне павелічэння падпісак на „Ніву“. І ён іх пастараецца выкарыстаць.

Намеснік дырэктара ВУП Д. Шчыглеўскі пажадаў поспехаў рэдакцыі „Нівы“ і яе саюзнікам — пісьманосцам. Абяцаў дапамагаць у вырашэнні ўсіх хвалюючых рэдакцыю і лістаношаў спраў.

Янка Целушэцкі
Фота аўтара

Беларуская літаратура
Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА LVII

Слоўны камізм. Гэта катэгорыя камізму выступае ў творчасці Коласа не толькі ў тыпова камічных творах, але часта і ў творах сур'ёзных. Прыкладам могуць быць многія апавяданні пісьменніка, вершы, паэма „Новая зямля“ і трылогія „На ростанях“.

З паняццем „слоўны камізм“ маем дачыненне ў выпадку крайняй насычанасці выказвання гумарыстычнымі элементамі, у выпадку перайманння прадстаўнікамі аднаго класа ці прафесіі стылістыкі, характэрнай для іншага класа або прафесійнай групы, у выпадку празмернага красамоўства або крайне ўпрошчанага стылю.

Якуб Колас дасканала валодаў слоўным камічным майстэрствам і ўмела яго выкарыстоўваў у сваіх творах. Стылістычнай камічнасці дасягаў ён пры дапамозе вельмі разнародных сродкаў. Пісьменнік шырока выкарыстоўваў народную стылістыку. Вельмі часта ўводзіў у свае творы гумарыстычныя прыказкі або прымаўкі. Трэба падкрэсліць, што часам выкарыстоўваў гэты род фальклору ў даслоўнай форме, а іншым разам перарабляў яго, дастасоўваючы да канкрэтных патрэб у дадзеным творы.

Другі спосаб узмацнення слоўнага камізму, да якога часта звяртаўся Колас, гэта літургічны, царкоўны стыль. Карыстаюцца ім не ў меру і часам не ў адпаведным месцы прадстаўнікі духавенства, а таксама пісьменнікі, укладаючы царкоўную стылістыку або біблійныя фразы ў вусны людзей, якія не маюць нічога супольнага з царквой і духавенствам. Да несумненна смешных належыць стыль селяніна, які ў калодзежы спявае біблійныя версы. Колас вельмі ўдала прымяняе таксама стыль чыноўніцкі або паліцэйскі ў тых месцах, дзе не павінен ён быць ужываны. Напрыклад, у адным з твораў чыноўніцкага цыкла, герой, ловячы паўзучага на сцяне клапа, пытае: „А гад, а ці ў цябе ёсць паспарт?“

У многіх выпадках пісьменнік карыстаецца ўмела палітычнай фразеалогіяй або красамоўнымі прыёмамі. Ужываючы высакародную ці красамоўную стылістыку ў акалічнасцях, да якіх гэта стылістыка абсалютна не падыходзіць, пісьменнік заўсёды дасягае камічнага эфекту.

Колас даволі часта ўкладае ў вусны сялян палітычную фразеалогію або тэрміналогію. Сяляне, як правіла, не ў стане правільна вылавіць чужыя, непрывычныя для іх словы. Вынікі такога злоўжывання заўсёды смешныя.

Паглыбленню камічнай атмасферы служыць таксама ўвядзенне ў творы польскіх або рускіх слоў ці фраз.

Апрача ўсіх названых прыёмаў, пісьменнік вельмі часта ствараe слоўныя каламбуры, стылістычныя парадоксы, уводзіць дасціпныя моўныя канструкцыі. Усё гэта дасканала ажыўляе коласаўскі тэкст, робіць яго жывым, цікавым і непаўторным.

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ

ЖЫЦЦЁ БЕЗ РОЗДУМУ

Не цярплю людской дурноты, двурушнасці, зайздрасці. Гэтыя заганы як жа часта не дазваляюць нам шчасліва жыць, цешыцца жыццём. Ці яны ў нашым жыцці заўжды будуць спадарожнічаць? Адказаць на гэтае пытанне цяжка. Ужо сама гісторыя чалавечага роду не настройвае аптымістычна. Ды, думаю, што ўсё-такі хаця б часткова некаторыя заганы можам з нашага жыцця выключыць. Трэба толькі часцей задумвацца над тым, што мы робім, што гаворым.

Хачу цяпер прывесці некалькі прыкладаў (мо не найтрапнейшых, але ўсё-такі знамянальных), калі непрадуманыя выказванні і дзеянні родзяць большае ці меншае зло, а самога чалавека ставяць у дрэнным святле. Абмяжуюся да Белавежы.

Прыклад 1. Прыязджаюць у мястэчка маладыя, адукаваныя людзі з іншых бакоў Польшчы. Сутыкнуўшыся з застоем у культурнай дзейнасці, прабуюць яе разгарнуць. Карэнныя жыхары, як правіла, нізашто не прыйдуць ім з дапамогай. Назіраюць змаганні маладых энтузіястаў, прарочаць безумоўную няўдачу іх пачынанняў, а ўрэшце, калі існуе надзея на поспех, зробяць усё, каб справа праваліласяя. І потым яшчэ насміхаюцца: „знайшоўся дзеяч, паказаў, што можа“. Але праз тыдзень-два ізноў пачынаюць наракаць: „Што ў гэтай Белавежы рабіць? Няма дзе культурна час правесці, хоць ты вешайся“.

Прыклад II. Лета. На двары спякота. Вяртаюся з экскурсіяй з запаведніка прыроды. Экскурсанты ледзь жывыя, пакусалі іх камары. За мной ідзе, таксама з запаведніка, пара замежных турыстаў. Ля ўвахода ў запаведнік стаіць некалькі падвод. Турысты сышлі з іх і пайшлі з экскурсаводам шляхам, па якім можна рухацца пехатой. Падводы праз паўтары гадзіны маюць быць на ўмоўленым месцы, адкуль забяруць турыстаў. Яўка на вызначанае месца не мае ніякага сэнсу, камары і слепні не дадуць у лесе выстаяць коням. Калі мінаем падводы, адзін з замежных турыстаў падыходзіць да аднаго з вазакоў і просіць ламанаю польскаю мовай падвезці яго і другую асобу (жанчына ва ўзросце звыш 65 гадоў) да палацовага парку, бо пачала яму вельмі балець нага: думае, што вывіхнуў. За паслугу (вазаку ўся справа заняла б 15-20 мінут) прапануе 200 злотых. Вазак мо і згадзіўся б (яму ж яшчэ трэба было чакаць больш чым гадзіну), ды яго сябры-вазакі раптам пачалі крычаць, што ўжо мусяць ехаць і, фактычна, усе паехалі. Сваю групу яшчэ доўга ў лесе чакалі. Камары і слепні надакучылі ім і коням. Ды гэта нічога, найважнейшае: вазаку, іх сябру, не давялося ўкінуць у кішэнь дарам 200 злотых.

Прыклад III. Амаль усе жыхары Белавежы згодныя з тым, што з Белавежскай пушчы ўжо мала чаго асталося. Адны высечкі, маладнякі; прастораў са старымі дрэвамі, як далей у такім тэмпе будзе працягвацца эксплуатацыя драўніны, праз пару гадоў і не ўбачыш. Але калі хто намякне пра Белавежскі нацыянальны парк (там, дзе эксплуатацыя строга забаронена), тыя ж самыя асобы пачынаюць абвінавачваць дзяржаву, што дазваляе на такое марнатраўства драўніны. Моцна ў маю памяць упісаўся адзін мясцовы гаёвы, які заявіў аднойчы ў асяроддзі сябраў-леснікоў, што існаванне Белавежскага нацыянальнага парку лічыць проста гаспадарчым сабатажам.

Прыклад IV. Сяляне з Белавежы ніколі не лічылі і не лічаць даследаванні, якія вядуцца ў белавежскіх навуковых цэнтрах, важнымі і патрэбнымі. І, як правіла, не скрываюць гэтага перакanання ў гутарках паміж сабою. Але калі нейкі турыст ці экскурсант жартам скажа, што Белавежа — такое самае сяло, як усе іншыя ў Польшчы, тады як галоўны контраргумент сяляне прыводзяць факт існавання ў Белавежы аж 3 навуковых цэнтраў, якія вядомыя сваімі даследаваннямі ў цэлым свеце.

П. Байко

НЯЗВЕДАНЫЯ СКАРБЫ

Калі ўчытацца ў аб'ёмісты том „Выслоўі“, што ў канцы мінулага года выйшаў у многатамовым зборы „Беларуская народная творчасць“, які сістэматычна рэалізуе Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР, то перш за ўсё ўражвае натуральная ўласцівасць беларускага народа выказваць свае думкі ў вобразах. Кожны з гэтых амаль 10 тысяч твораў — параўнанняў, устойлівых выразаў, жартаў, тостаў, прыгаворак за сталом, вітанняў, зычэнняў, прысяганняў, праклёнаў, дражнілак ці абзыванняў, што складаюць змест кнігі, якраз і ёсць каларыстычнымі абразкамі самых разнастайных з'яваў у штодзённым жыцці беларуса. Бо і дзе вы, як не ў нашым народзе, пачуеце такое. „Або табе хлеб, а мне каўбасу, або мне каўбасу, а табе хлеб“ як абразок несправядлівага падзелу, ці пажадання пры рошчыне хлеба: „Багаты на ўчын“, або праклёну: „Дзівішся, каб на цябе гола дзівіліся!“.

Склаў, сістэматызаваў і пракаменціраваў гэты „асобны велізарны пласт народнай словатворчай культуры“ заслужаны ветэран беларускай гуманістыкі М. Я. Грынблат. Ва ўступным артыкуле ён не толькі даў грунтоўны нарыс па гісторыі збірання беларускіх народных выслоўяў, але таксама навукова прааналізаваў усе іх віды, ствараючы такім чынам найбольш поўную, як дагэтуль, характарыстыку гэтай, мала даследаванай формы вуснай народнай творчасці. Каментарыі-тлумачэнні цэлых выслоўяў ці паасобных слоў таксама прадстаўляюць сабой вартасны даведнік па гісторыі народнай матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў. Нас, жыхароў Беласточчыны, вельмі цешыць і тое, што ў гэтае выданне трапілі выслоўі, сабраныя ў нашым рэгіёне не толькі да другой сусветнай вайны, але таксама і тыя, якія былі надрукаваны ў „Ніве“, перш за ўсё нашым журналістам М. Шаховічам і навуковым супрацоўнікам Варшаўскага універсітэта Я. Леанчуком.

„Устойлівыя народныя выслоўі, толькі частка якіх змешчана ў гэтым томе, сведчаць, што народная крыніца тоіць у сабе нязмерныя і да канца нязведаныя скарбы слова, вобразаў, паэзіі, — сцвярджае М. Я. Грынблат і дадае: — Яны даюць адчуць таксама, якая трапная і прыгожая беларуская мова, як народ умее адабраць слова, каб яно зайграла патрэбнай гранню адпаведна свайму эмацыянальнаму настрою“. (мг)

Выслоўі, АН БССР, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору, Мінск 1979, стар. 520, цана 44 зл.

ПАКЛОННІК НАРОДНАГА І РЭНЕСАНСА

(Працяг са стар. 2)

Мне здаецца, што да найбольш удалых і паказальных належала выстаўка прац разбяра па дрэву А. Пупко з Івянца. Арыгінальнасць яго ў тым, што ён у сваёй творчасці захаваў найбольш традыцыйныя формы і сюжэты беларускай народнай разьбы. Цікавая была выстаўка двух тварцоў: разбяра-анімаліста В. Альшэўскага і жывапісца-прымітывіста І. Дудо. Калі першы з іх робіць надзвычай цікавыя сялянскія абразкі, як напрыклад „Сенакос“, то другі — перадае вельмі трапна нацыянальныя якасці беларускага характару: скромнасць, стрыманасць, пачуццёвасць. З надзвычай вялікім зацікаўленнем у асяроддзі мастакоў і звычайных любіцеляў мастацтва сустрэлася вялікая выстаўка беларускіх народных маляваных дываноў. Гэта было праўдзівае адкрыццё амаль зусім невядомага для мастацтвазнаўцаў віду народнай творчасці на Беларусі. Пераважна гэта былі работы народных мастачак Л. Ючковіч з Глыбоччыны і А. Кіш са Случчыны.

— А якія планы ў гэтай дзялянцы на бліжэйшую будучыню?

— Як мага найхутчэй і найлепш зрабіць выстаўку народных дываноў, інкруставаных саломкай. Мяркуем, што гэта будзе такое самае адкрыццё, як маляваныя дываны. Затым трэба арганізаваць выстаўку народнай керамікі. Беларусь — гэта ж краіна вельмі таленавітых ганчароў. Адзін Івянец ды Пружаншчына чаго варты! Ну, і, вядома, нельга не паказаць шырокаму грамадству багацейшыя зборы цудоўнейшых вырабаў нашых народных майстроў з саломы: інкрустацыі, пляцення, фігурных кампазіцый і іншых форм. Словам, планы ў нас вялікія, бо і багацце творчасці нашых умельцаў велізарнае.

І тут некалькі слоў пра майго размоўцу, хоць ён вельмі не любіць гаварыць пра сябе. Я. Кулік — радавіты мінчанін і выхаванак Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Закончыў ён у 1963 г. аддзяленне жывапісу, але займаецца графікай. Шматгадовы супрацоўнік дзіцячага часопіса „Бярозка“. Многа ўвагі прысвяціў ілюстраванню і афармленню кніг, перш за ўсё выданняў для дзяцей. За найбольш удалыя лічыць графіку да „Мушкі-зелянушкі і камарыка — насатага тварыка“ М. Багдановіча, беларускай народнай казкі „Пшанічны каласок“, „Сонечнага клубочка“ В. Зуёнка. Зрабіў ён цікавую вялікую серыю лінарытаў „Старажытнае дойлідства Беларусі“ і шэраг іншых прац.

— Цяпер жа працую над аздобным мастацкім выданнем славутай „Песні пра зубра“ Міколы Гусоўскага, — ажывіўся ён. — Ведаеце, гэта ж адна з найкаштоўнейшых жамчужын беларускага Рэнесанса! У 1980 годзе згодна з рашэннем ЮНЭСКа ўвесь свет будзе адзначаць 500-годдзе нараджэння гэтага выдатнага лацінскага паэта Беларусі. Гэта ён, Мікола Гусоўскі, уславіў яшчэ ў XVI стагоддзі красу беларускай зямлі па ўсёй тадышняй Еўропе. Выданне выйдзе на трох мовах: лацінскай, беларускай і рускай.

Што ж, апрача пажаданняў адкрыцця новых народных талентаў і асабістага задавальнення з працы над „Песняй пра зубра“, я мог сказаць на развітанне Яўгену Сяргеевічу Куліку?..

Мікалай Гайдук

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-79

Тэрцэт з Ляўкова: Вера Осяк, Вера Сват і Валянціна Грыка.
Фота Я. Целушэцкага.

(Працяг са стар. 1)

Карэспандэнт ГОДА

дыскусія, водгукі на гэтыя публікацыі з боку чытачоў. Гэта відаць па „Адгалосках“. Іх мы апублікавалі ў 1979 годзе 50. Гэтую форму будзем развіваць. Просім чытачоў, калі што ў „Ніве“ вас абрадуе або засмуціць, або ведаеце больш на тую тэму, ці ведаеце інакш, — накіньце нам некалькі слоў, а па меры магчымасці і некалькі сказаў — апублікуем, а не — то хоць пагаворым у лістах. Гэта будзе наша з вамі дасканалая сямейная перапіска і паможа яна нам рабіць „Ніву“ цікавейшай. А „Трыбуна чытачоў“, або, як часта пішаце, „Сёмая старонка“ у асобе ніжэй падпісанага яе рэдактара прыняла на Новы год абавязацельства: ніводнага лісту, нават найменшага, не пакінуць без адказу.

І яшчэ адна справа. У некаторых нашых карэспандэнтаў, што сумнейшае — у тых найбольш надзейных, здавалася б, паяўляецца... як бы гэта назваць... неахвота ў далейшым пісаць. Нейкая — ці змучанасць, ці нервовасць, а мо што іншае? Мілыя! „Ніва“ ніколі не казала і не скажа, што яе карэспандэнтам жыццё будзе лягчэйшым і весялейшым. Але казала і казаць будзе, што жыццё яе карэспандэнтаў будзе багацейшае і больш дастойнае! Калі ты прысеў і напісаў у „Ніву“, ты глянуў шырэй на свет. І яшчэ адно — у адказ усумніўшымся: „Ніва“ не прымае дымісіі з абавязку карэспандэнта! Крызісы ў нашым асабістым жыцці — нармальная рэч. Але яны прамінаюць, як і ўсё іншае. А з крызісаў выходзім новымі і лепшымі істотамі.

Няхай жыве ніваўская карэспандэнцкая грамада!

Вера Леўчук

М. ШАХОВІЧ

З народных ГАВОРАК

вал — штучны земляны ўзгорак. А мы давай валом пуойдэмо. Такіе дожджы былі, што аж вал зрушыло. Наша лонка туолькі до валу.

вэртэпы — вялікія калдобіны. Дорога такая вэртэпіста, што куонь готов ногі поломаті. Сніегу намэло і такіе вэртэпы на дорозі поробіліся, што аж страх. Вэсною пойедэмо, а то тэпэр одны вэртэпы.

застуваті — засланяць святло. Одыді од окна, а то застуеш. Нэ застуй, а то стаў, як свіэчка.

літкуп — барыш. Давай тысячу і твой літкуп. Пасля ўчарашняга літкупу галава баліць.

прытном — падрад. Нэ рыйся, як порося, а прытном бэры. Йеш прытном, а нэ одно мясо выбіраеш.

(Сакі, гміна Бельск)

ПАКЛОН НЕАБЫЯКАВЫ

(Працяг са стар. 3)

стаў на заводзе. Кожны з іх падказваў, што ведаў. Людзі аставаліся ў фарбавальным цэху пасля сваёй змены. І асстаткова знайшлі мы спосаб на віпалан. Цяпер ад сяржанаўцаў тэхналогію афарбоўкі гэтай сыравіны пераймаюць іншыя тэкстыльныя прадпрыемствы, цікавяцца ёю за мяжой.

✼

Мар'ян Качынскі прайшоў у Сяржана шлях ад ткача да кіраўніка нарыхтоўчага цэха. Ткацкая справа не мае для яго ніякіх тайнаў. Непакоіла яго даволі вялікая колькасць прадукцыйных адходаў. Іх можна выкінуць на сметнік, але можна і выкарыстаць, толькі трэба ведаць, як гэтыя адходы падрыхтаваць для далейшай перапрацоўкі. І зноў знайшліся людзі, якія дапамаглі яму апрацаваць метады выкарыстання гэтай раней непрыдатнай сыравіны.

✼

Стэфанія Суховіч — ветэран сяржанаўскага калектыву. Была сярод тых рабочых, якія ў адбудаванай фабрыцы пры вуліцы Влукеннічай у Беластоку выткалі яшчэ ў 1944 годзе першыя пасляваенныя метры сяржанаўскай тканіны.

— Я згодна з тым, што адходы трэба выкарыстоўваць, — кажа яна, — але яшчэ лепш, калі ў адходы ідзе як найменш высакаякаснай сыравіны. Возьмем для прыкладу намоткі на шпулях. Па тэхнічных прычынах іх немагчыма выкарыстаць да канца. Аднак тое, колькі нітак астанецца на шпулі, залежыць выключна ад добрасумленнасці рабочых, бо тут няма дакладных нормаў. Узнялі мы гэтую праблему на партыйным сходзе. Заахвоцілі іншых, і разгарнулася між іншым спаборніцтва за тое, хто найменш аставіць намоткаў. Найлепшай аказалася маладая работніца **Рэгіна Прыбіха.**

✼

Язэп Смігельскі — яшчэ зусім малады чалавек — кіруе ў „Сяржана“ цэхам. Каб не назойлівы, безупынны шум машын, праз які не прабіваецца людскі голас, можна было б у гэтым цэху цэлымі гадзінамі любавацца шматкаляровай пражай і ўзорыстымі тканінамі, якія выходзяць з-пад рук ткачых.

Майстар Язэп Смігельскі знаёміць мяне з брыгадзіршай **Валянцінай Аўгусціновіч.** Яе брыгада прыступіла да сацыялістычнага спаборніцтва працы за ганаровае званне:

БРЫГАДА НАЙВЫШЭЙШАЙ ЯКАСЦІ ІМЯ VIII З'ЕЗДУ ПАРТЫІ.

— Хто ў вашай брыгадзе? — крычу на вуха Валянціне Аўгусціновіч. Яна называе сваіх сяброўак: **Галіну Рачкоўскую, Генрыку Слядзінскую, Ірэну Казлоўскую і Луцыю Здановіч.**

— Мы даўно ўжо разам працуем і сябруем. Заўсёды стараліся даваць прадукцыю высакаякасную. Дак калі таварышы з партыйнага камітэта і маладзёжнай арганізацыі запрапанавалі нам прыступіць да гэтага спаборніцтва, мы не адмовіліся, ахвотна прынялі прапанову і маем надзею заваяваць гэтае ганаровае званне **„Брыгады найвышэйшай якасці імя VIII з'езду партыі“.**

✼

Валянціна Аўгусціновіч заявіла мне, што даўжэй гутарыць яна не можа, бо выключыла ткацкія станкі і работа стаіць... Мы хутка развіталіся, і я накіраваўся ў цыравальню. Тут ад 1945 года працуе **Анна Келч,** якая ўжо другі раз выбіралася намі паслом у Сейм ПНР.

— Нас тут звыш 30 жанчын, — гаворыць яна. — Палавіна з іх — члены партыі. Здарылася аднойчы, што адна наша работніца неяк пасварылася з майстрам. Прыходзіла і гаварыла, што майстар вінаваты, а ён звальваў віну на работніцу. Цягнулася гэта даволі доўга, а работа цярпела, не хапала нам той сардэчнай, сямейнай атмасферы, якая ўсім людзям аблягчае жыццё. Урэшце рашылі мы склікаць партыйную групу свайго цэха, папрасілі сакратара завадскога камітэта і пагутарылі, як кажуць, па душам, разгледзеўшы справу з усіх бакоў. І памагло. Работніца ў вачах майстра перастала быць найгоршай, а яна з большым даверам звярталася ўжо да свайго кіраўніка.

✼

Вось бачыце, нібы звычайныя, штодзённыя справы. Толькі гэтыя людзі, калі справу разглядаць фармальна, не былі абавязаны ўсё гэта рабіць. Маглі б спакойна хадзіць на працу і вяртацца дамоў, маглі б паўтараць, што іх хата з краю... І ніхто іх за гэта не пакараў бы.

Але тады не было б каляровага віпалана, прадукцыйныя адходы надалей вывозіліся б на звалку, паўнавартасныя ніткі выкідалі б разам са шпулькамі, маладыя ткачыхі не адчувалі б патрэбы спаборнічаць за высокую якасць прадукцыі, а людзі адзін на другога надалей бы бурчалі.

На шчасце, так не сталася, бо знайшліся людзі, якія не хацелі быць абыякавымі! І я веру ў тое, што яны ёсць усюды. Для іх мой нізкі паклон.

Віктар Рудчык

ДЗІВАКІ — ГА, ГА, ГА!

Людзі гавораць, што смяецца той, хто смяецца апошнім. Добра ім так казаць, няхай бы апынуліся на маім месцы сярод дасканалых крытыкаў, тады б пабачылі, ці было б ім да смеху.

Напісаў я некалі для „Зоркі“ вершык „Казка пра Крата“. Дык вось там гаварылася, што Кроцік той быў надта лянівы і асцярожны. Баяўся мыцця, каб капелька вады выпадкова не пырснула яму ў вочы. Калі я гэты вершык прачытаў узрослым людзям, адзін прысутны адразу са знаўствам заявіў: „Якія ты глупоты дзецям выпісваеш. Ад калі, па-твойму, у крата ёсць вочы?

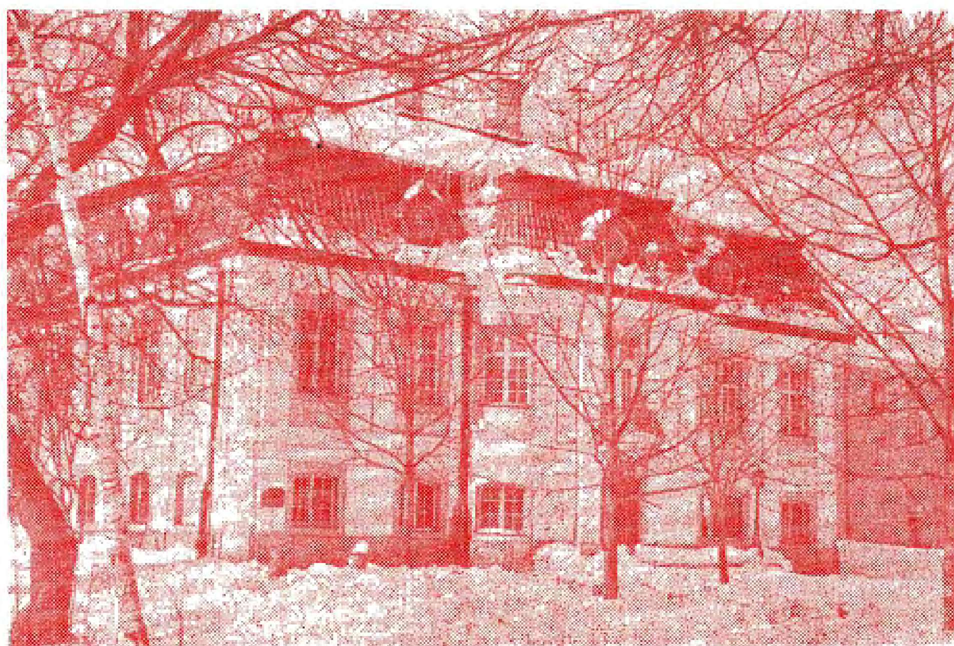
„Вось іменна, — падтрымаў яго чалавек з вышэйшай адукацыяй, — цікавая вынаходлівасць. Я колькі разоў бачыў крата, а ніколі не ўдалося мне заўважыць яго вачэй.“ „Бо ён іх не мае, — з насмешкай нада мной адазваўся першы. — Я, брат ты мой, з гаспадароў і цяпер маю дзялку, на якой кратоў хоць адбаўляй, а вачэй ані ў аднаго няма і ўсё!“

„Хлопцы, — адзываюся сканфужаны. — Гэта ж у пераносным сэнсе. А ці ж міска, ложка і ложак у нары крата ёсць?“

„Каша можа там быць, бо маці Кроціка магла недзе ўкрасці і нанасіць.“ „Ну, але краты не ядуць лыжкай з місак, — баранюся я“. „Мы не ведаем, што там у іх у норах ёсць. Але ты перастань дзецям марочыць галаву, што ў кратоў ёсць вочы!“

Гаспадар спрачаўся са мною, чалавек з вышэйшай адукацыяй хадзіў па пакоі, засунуўшы рукі ў кішэні, і паглядаў на мяне з іроніяй. А я замест смяяцца з іх, злаваў, што не ўдаецца мне іх пераканаць. Чаму яны, тлумачыў я сабе, не могуць зразумець, што я напісаў пра Кроціка, меўшы на думцы дзяцей гомасап'енса (чалавека разумнага), да якога належаць мае ўпартыя сябры і я сам, на жаль. Чаму, на жаль? А проста таму, што я чым больш пазнаю людзей, тым больш люблю звяроў.

Васіль Петручук

У нашай метраполіі. Гасцінны палацык у стылі барока на вуліцы Кілінскага ў Беластоку. Пабудаваны ў 1771 годзе паводле праекта Сянкоўскага. Сёння сядзіба Інстытута архітэктуры Беластоцкай палітэхнікі.

Фота М. Гайдука.

НА КУЛЬТУРНАЙ НІВЕ

У ГУРАНАХ

Вёска Гураны ў Крынкаўскай гміне мае ўмовы для культурнай дзейнасці. Ёсць тут вясковы Дом культуры. Размясціліся ў светлых пакоях тут бібліятэка з чытальняй, клуб прэсы і кніжкі, ёсць пакой для працы розных калектываў (у ім ёсць і сцэна). У пакоях густоўныя дэкарацыі, добрая мэбля, тэлевізар, магнітафон, настольныя гульні, а ў чытальні мноства часопісаў.

У гуранскім клубе „Рух“ дзейнічае дзіцячы тэатр, што дэбютаваў у пачатку 1973 года пастаноўкай п'есы С. Яновіча „Сынок“. Вядуць яго Галена Радэль (кіраўнік Дома культуры) і Леанарда Вярбіцкая (гаспадыня клуба „Рух“). У гуртку займаецца 15 асоб. У мінулым годзе выступіў ён з дзвюма пастаноўкамі. У сваім клубе і ў суседнім, у Крынках. З розных нагод: Дня дзіцяці, Дня маці і Дня настаўніка. Карысталіся яны належным поспехам. У бягучым годзе ў іх новыя пастаноўкі, новыя пошукі і здзяйсненні.

Не малым зацікаўленнем дзяцей з Гуранаў і наваколля карыстаюцца заняткі ў гуртку юных мастакоў. У клубе часта паяўляюцца выстаўкі іх работ.

У клубе моладзь стварыла джазавы аркестр. Інструменты купілі за грашовыя ўзнагароды, прызнаныя гуранскаму Дому культуры.

У Доме культуры адбываюцца сустрэчы з цікавымі людзьмі. Пабывалі тут: пісьменнік А. Амільяновіч, навуковы работнік з інстытута млекакормячых Польскай акадэміі навук др Л. Альшэўскі, знаўца гісторыі і культуры польскіх татараў М. Канапацкі, акцёр беластоцкага лялечнага тэатра Т. Бжэзінскі, журналісты „Нівы“. Незабыўнымі ўспамінамі з'яўляюцца вечарыны „Песні даўнія і забытыя“, у якіх, удзельнічаюць найлепшыя старэйшыя спявачкі.

З даволі багатай бібліятэкі карыстае перш за ўсё школьная моладзь. Кніга тут трывала замацавалася. Тут чытаюць пераважна ваенную літаратуру і класікаў польскай, рускай і заходніх літаратур.

(яц)

Ці ведаеце, што...

... у Міхалоўскай гміне на працягу двух апошніх гадоў прыбыло 50 спецыялістычных гаспадарак (цяпер іх усіх 71), сярод іх 47 спецыялізуецца ў гадоўлі малочных кароў.

Купляйце „Беларускі каляндар”!

Як мы ўжо паведамлялі, выйшаў з друку „Беларускі каляндар“ на 1980 год. Налічвае 132 старонкі і каштуе 20 зл. Купіць яго можна ў ГП БГКТ, у нашай рэдакцыі, у клубах БГКТ, а таксама ў ліцэях і школах, дзе навучаецца беларуская мова. Каляндар можна таксама выпісваць за паштовым залічэннем. У гэтым выпадку пішыце па адрасу: Zarząd Główny BTSK, Białystok, ul. Warszawska 11.

БУГ У АГНІ

Напамінаю: **Яну Семенюку** ў 1941 годзе было 17 гадоў.

Ян Семянюк гаворыць няспешна, быццам бы шукаў у памяці зацёртыя праз час малюнкі тых дзён, якія перажыў у Слохах разам з аднавяскоўцамі і воінамі Савецкай Арміі.

— Яшчэ як яны тут бараніліся! — паўтарае. — Немцы сядзелі ўжо на бункеры, а яны не здаваліся. Крычалі ім: *„Рус, здавайся!“* А „рус“ страчыць з кулямёта і адказвае: *„А нам ещё три года здесь воевать!“*

Дот, пра які расказвае Ян Семянюк, знаходзіцца зараз за вёскай з левага боку шашы, калі ехаць ад Драгічына праз Слохі ў Сямяцічы. Цяпер ён зарос ужо лесам, а тады, у чэрвені 1941 года, пад яго абстрэлам знаходзілася гэтая важная дарога. З успамінаў Івана Нікалаевіча Шыбакова, які прыводзіць усе кодавыя назвы гэтых дотаў, вынікае, што гэтаму доўгатэрміноваму абароннаму пункту была прысвоена клічка **„Безымянный“**, што камандаваў ім маладзенькі лейтэнант, які толькі напярэдадні вайны паспеў прыехаць у Слохі з ваеннага вучылішча. Можа гэта той самы, які спыніўся на кватэры ў бацькоў Яна Семенюка?

— А хто яго ведае, — гаворыць солтыс. — Не паспелі мы з ім пазнаёміцца. Затое я добра памятаю іншага савецкага афіцэра, таго, які жыў у суседа, **лейтэнанта Сізонава.** Часта дапамагаў я вучыць яму яго сабаку...

Лейтэнант **Сізонаў...** Так яго прозвішча запамятаў Ян Семянюк. У сапраўднасці быў гэта **малодшы лейтэнант І. М. Сазонаў.** Так яго называе Іван Шыбакоў. Сазонаў камандаваў дотам „Пчолка“, які размяшчаўся па-суседску з дотам „Безымянный“ — у адной лініі, на загуменнях вёскі Слохі.

У вёсцы былі немцы, а гарнізоны дотаў „Пчолка“ пад камандаваннем малодшага лейтэнанта І. М. Сазонава і яго суседа з дота „Безымянный“ заўзята бараніліся.

— У дот, дзе засеў гэты Сізонаў, — расказвае Ян Семянюк, — схаваліся таксама розныя афіцэры і палітрукі з суседніх вёсак, з Крупіц і Клекатова, дзе не было такіх абаронных пунктаў.

Кончылася харчаванне. Лейтэнант Сазонаў выбраўся ў вёску, да сваіх знаёмых. Ведаў, што яму не адмовяць.

— Цэлая наша вёска ім дапамагала, — кажа цяперашні солтыс Слохаў Анапольскіх. — Гэтыя бункеры не былі яшчэ як след падрыхтаваныя да абароны. Пры іх ляжалі горбы камення і будаўнічых матэрыялаў. Яны засланялі сектары абстрэлаў. Супольна адвальвалі мы гэтыя камяні і ежу ім насілі. Памятаю, што бацька адрэзаў кусок сала і даў бохан хлеба, а я паімчаўся з усім гэтым якраз у бункер, дзе знаходзіўся лейтэнант Сізонаў.

Лейтэнант Сазонаў вяртаўся ўжо з вёскі. Ішоў праз густое, каласістае жы-

(Працяг на стар. 6)

ФАКТЫ І ЛІЧБЫ

У Беластоку пражывае звыш 211 тысяч людзей. У 1980 годзе колькасць жыхароў наблізіцца да 230 тысяч. Ад гэтага года прыбыванне насельніцтва горада дасягне 35 тысяч на кожную пяцігодку, такім чынам у 1985 годзе беластоцкія гараджане разрастуцца да 265 тысяч, а ў 1990 — да 299 100 асоб. Прадбачваецца, што тое прыбыванне наступіць галоўным чынам у выніку міграцыі людзей з вёскі.

*

У Гайнаўцы дзейнічае шэсць клубаў ганаровых донараў, у якіх згуртавалася 398 асоб. Колькасць ганаровых донараў з кожным годам расце і павялічваюцца рэсурсы банку крыві. У 1978 годзе аддалі яны 289 літраў і ў 1979 годзе — 300 літраў.

Найбольш актыўныя клубы дзейнічаюць пры ГППД, Раёне „Лес“, Гайнаўскім прадпрыемстве лясных машын і Гайнаўскім прадпрыемстве сухой дыстыляцыі драўніны. Да найлепш працуючых школьных клубаў ГДК належаць клубы пры прафесіянальных школах і добраахвотным гуфцы працы ў Гайнаўцы. **(яц)**

ПГР У КРЫНКАХ

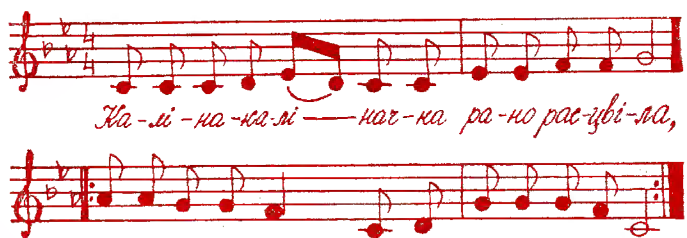
На працягу двух апошніх гадоў у Крынкаўскай гміне хлебаробы перадалі ў замену за пенсіі 67 гаспадарак агульнай плошчай 358 гектараў. Зараз ПФЗ налічвае 1562 гектары зямельных угоддзяў (на канец 1978 года было 1652 га ПФЗ). У фонд зямлі прыбываюць наогул слабыя землі. Неабходна было арганізаваць ПГР. Заснаваўся ён ужо шэсць гадоў назад і дынамічна развіваецца. Мае ва ўладанні звыш 6300 гектараў, у тым ліку сельскагаспадарчых угоддзяў 4144 га. Поле рэкультывавана. Каля тысячы гектараў. На падрыхтаванай зямлі сеялі збожжавыя культуры і рапак (рапс). Ураджаі з кожным годам павышаюцца. У 1979 годзе дзяржаве прадпрыемства прадало каля 3500 тон збожжа, 600 тон рапсу і 800 тон бульбы (у 1978 годзе сабрала і прадало каля 6400 тон збожжа, 1200 тон рапсу). Аднак асноўным напрамкам дзейнасці ПГР у будучыні будзе авечкагадоўля. У Крушынянах будзе пабудавана авечкаферма на 3200 месц. Зараз будуецца збожжавы магазін разам з сушыльняй на 3600 тон збожжа. Заканчэнне пабудовы яго прадбачваецца ў ліпені 1980 года.

Нядаўна рабочы калектыў ПГР атрымаў 96 жылых кватэр у блоках і прадшколле на 40 месц. Заканчваецца мадэрнізацыя сталовай.

Неабходна адзначыць, што крынкаўскі ПГР заняў трэцяе месца ў краіне ў спаборніцтве працы. **(яц)**

ФАЛЬКЛОР

ВЯСНЯНКА

Каліна-калiначка рано расцвіла,
  ў злую пору маманька міне радзіла,
  ў злую пору маманька міне радзіла.
І ні навучыла, і ні навяла —
  ў чужую сторану замуж аддала,
  ў чужую сторану замуж аддала.
У чужую сторану да й староначку,
  да ліхога свёкера дай свякровачкі,
  да ліхога свёкера дай свякровачкі.
Тры лет я ў маманькі свае ні была,
  а на чварты рочок пташкай залячу,
  а на чварты рочок пташкай залячу.
Залячу я, сяду ў вішнёвум саду,
  беленькімі плечкамі ў яблыньку ўпру,
  беленькімі плечкамі ў яблыньку ўпру.
Беленькімі плечкамі ў яблыньку ўпру,
  дробненькімі слёзкамі ўвесь садок залью,
  дробненькімі слёзкамі ўвесь садок залью.
Чы ні ўчуе маманька рана ўстаючы
  дай свае нівестанькі пабуджаючы,
  дай свае нівестанькі пабуджаючы.
— Устаньце вы, нівестанькі, устаньце вы мае,
  устаньце вы, паслухайце, што ў нашум садзе,
  устаньце вы, паслухайце, што ў нашум садзе.
Што гэто за пташачка, за саловушка,
  чы ні мая дочанька з чужой стараны,
  чы ні мая дочанька з чужой стараны.
Калі ты дачуленька — просім це да нас,
  а калі зязюленька — ляці ў цёмны ляс,
  а калі зязюленька — ляці ў цёмны ляс.

Ад Яніны Радуха, 1923 г. нараджэння, вёска Бянёўцы гм. Новы Двор, запісаў 18 ліпеня 1979 г. Мікалай Гайдук. Мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

DWA PLUS JEDEN

ЯК ПЯЧЫ РЫБУ

Печаная рыба — вельмі эфектны спосаб падрыхтоўкі рыб. Пячы рыбу можна ў духоўках, у электрычных печках, на рушце на агні. Ачышчаную і прасоленую рыбу або кавалкі рыбы кладуць у брытфану, змазаную тлушчам, і пякуць у тэмпературы 250°С. Калі рыба падрумяніцца, тэмпературу трэба крыху зменшыць. Найсмачнейшая будзе рыба, калі перад пячэннем паложым на яе кавалачак масла. Калі мы пячэм цэлую рыбу, то можна яе фаршыраваць рознымі фаршамі. Фарш можа быць з мяса рыбы, з гароднiны і інш. Вельмі смачная атрымліваецца рыба, печаная ў алюмінiевай фальзе або пергаментнай паперы. Тады яна атрымліваецца сочная і далікатная па смаку, дасканала захоўвае арамат выкарыстаных дадаткаў.

Спечаную рыбу кладуць на гарачыя талеркі і дадаюць гародніну (вараную бульбу, фрыткі), або рыс ці клёцкі. Акрамя гэтага падаюць салаты з зялёнага гарошку, шпарагаў, са шпараговай фасолькі і іншай гародніны. Падаюць таксама рыбу з соусамі: татарскім, з пячурыц і хрэнным.

Вельмі часта запякаюць рыбу, дадаючы нейкую мучную страву, крутыя яечкі, грыбы. Тады рыбу рэжам на кавалкі і кладзем пластамі гародніну, грыбы, крутыя яечкі і рыбу. Зверху паліваем усё густой смятанай, соусам ці наварам з грыбоў. Пасыпаем цёртым сырам і запякаем у гарачай духоўцы.

Запяканкі з'яўляюцца вельмі эканомнай стравай, якая мае вялікую аджыўчую вартасць і вельмі смачная. Перад падачай страву неабходна пасыпаць вялікай колькасцю зеляніны і дадаць да яе нейкую салату.

Гаспадыня

Дарагое Сэрцайка, я замужняя. Муж мой, калі яшчэ не былі мы жанатыя, быў зайздросны і гнеўаўся на мяне, калі я на вечарынах у школе танцавала з іншымі хлопцамі. Гаварыў, што мяне кахае і я павінна быць толькі з ім. Пасля заканчэння школы муж пайшоў у войска, а я — вучыцца ў двухгадовую паслялматуральную школу. Калі закончыла я школу, муж вярнуўся з войска. І мы пажаніліся. Нарадзілася ў нас дачушка, тры гады я не працавала. Тады нікуды не хадзіла, сядзела ў хаце з дзіцём. А вось восенню мінулага года дачушка пайшла ў прадшколле, а я стала на работу. Працую ўжо некалькі месяцаў. Заўсёды з работы адразу іду дамоў. Але вось калега з працы атрымаў кватэру і запрасіў працаўнікоў на наваселле. Паведаміў аб гэтым на некалькі дзён раней. Я сказала мужу. Але ён запратэставаў. Сказаў, што без мужа жонка не павінна нікуды хадзіць. Я ўжо і не думала ісці. Але супрацоўнікі начапіліся, дык пайшла. Доўга там я і не сядзела. Першай пайшла дамоў. У хаце муж зрабіў мне скандал і ўжо тры дні не адзываецца. Сэрцайка, ці ж я ўжо так дрэнна зрабіла, што пайшла? Разам жа са мной былі і жанатыя мужчыны без жонак, і жанчыны без мужоў. І ніхто з іх ніякіх непрыемнасцей не меў.

Крыся з Беластока

Крыся! Ты паступіла правільна. Працуеш з людзьмі, у калектыве. Гэта як бы другая сям'я. Ёсць моманты, вось хоць бы гэты твой прыклад, калі працаўнікі збіраюцца разам. І тут не павінна быць ніякай прэтэнзіі з боку мужа ці жонкі. А самейнае жыццё, каб быле шчаслівым, павінна абапірацца на ўзаемным даверы і зразуменні. Гэта цэментуе сям'ю. А такая празмерная, беспадстаўная зайздрасць толькі яе разбурае. Старайся пераканаць у гэтым мужа.

Сэрцайка

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Л. быў вязнем канцэнтрацыйнага лагера. Яму споўнілася 62 гады. Цэлы час ён працаваў на сельскай гаспадарцы. У 58 гадоў ён пачаў працаваць сторажам. Працаваў тры з палавінай гады, пасля захварэў і вымушаны быў кінуць працу. Быў прызнаны інвалідам II групы. Ці прыслугоўвае яму пенсія?

АДКАЗ: Вязням канцэнтрацыйнага лагера прыслугоўваюць грашовыя павіннасці і іншыя правы, якія прыслугоўваюць ваенным інвалідам, калі іх прызналі інвалідамі ў выніку інваліднасці, звязанага са знаходжаннем іх у лагеры. У нашым прыкладзе Л. гэткім патрабаванням не адпавядае. Таму пенсію ветэранаў ён атрымаць не можа. Адносна пенсіі на падставе працы на пасадзе стоража, то калі інвалідства сцверджана не ў выніку выпадку ў часе працы або прафесіянальнай хваробы, то для яе атрымання неабходны пяцігадовы стаж працы ў часе апошніх 10 год перад першаповай прызнания пенсіі або спыненнем працы. Л. мае стаж толькі тры з палавінай гады і пенсіі атрымаць не можа. Праўда, закон прадбачыць, што ветэранам і вязням канцэнтрацыйнага лагера ён залічваецца да стажу працы, ад якога залежыць прызнанне пенсіі, і то падвойна, але такое правіла, што пяцігадовы стаж працы павінен прыпадаць на апошнія 10 год працы. У выключных выпадках — напрыклад, інвалід не мае сродкаў да жыцця і блізкіх, абавязаных да яго ўтрымання, — міністр па справах ветэранаў можа Л. прызнаць пенсію.

Вёска Тапаляны. Фота Я. Целушэцкага.

Дарагі Астроне! Мне ўжо 21 год, але мяне ўсё цікавіць. Перш за ўсё ў „Ніве" я вычытваю твае сны. Разбярыся і ў маім сне. Пайшла я ў хлеў і з хлява ўцяклі дзве малыя свінкі. Уцяклі праз дзірку ў штахеце на вуліцы. На ступеньки хаты выйшла мая мама, і я прашу яе, каб яна дапамагла мне свінак прыгнаць. Мама сказала, што ёй калісьці ўцяклі на луг, дык яна сама прыгнала. Я выйшла на вуліцу і гляджу, што так многа снегу. Выйшла сястра і гаворыць, нашто я выпусціла быка. Я сказала, што гэты хлеў адкрылі свінкі. Бык падышоў да мяне і далікатна зачапіў мяне рагамі. А потым сястра пачала адрываць рогі ад быка, а былі

яны такія цудоўныя, як у аленя. Я ёй кажу: „Дай мне крыху гэтых рогаў, а зраблю сабе вешалку!" І на гэтым я прачнулася. Будзь так добры, дарагі Астроне, разгадай мне.

Антаніна з Белавежы

Антаніна з Белавежы! Сон твой нядобры. Чакае цябе нейкі прыбытак (снег), але ў сувязі з ім будзеш мець мноства непрыемнасцей ад бліжніх (свінні), а бык ужо сведчыць аб нейкай небяспецы. Крыўды і непрыемнасці спадзявайся заўсёды, калі бачыш ува сне і рогі жывёлы. Калі б убачыла ты рогі ў сябе, абазначала б гэта здраду ў каханні. Калі б убачыла рогі ў іншага чалавека — абазначала б для цябе любоўную інтрыгу. Падрыхтуйся прынамсі духова!

Астрон

(Працяг са стар. 5)

та, якое расло між сялянскімі будынкамі і дотамі. Раптам пачуў: *„Гальт! Рукі ўверх!"* І тут жа перад ім, быццам з-пад зямлі, выраслі тры нямецкія аўтаматы. Не было часу, каб думаць, што рабіць. Швырнуў гранату. І, не чакаючы не ўзрыву, вырваў кальцо з другой гранаты. Перад вачыма ўзняўся стоўб дыму і зямлі. Рэшткамі сіл кінуў другую гранату.

— І так яго людзі знайшлі, — кажа Ян Семянюк. — Ляжаў забіты, а побач — тры немцы...

— Ці вы гэта бачылі? — дапытваюся я.

— Не, асабіста я гэтага не бачыў, — прызнаецца солтыс. — Але так у нас усе гавораць. Магу нават паказаць вам месца, дзе гэта здарылася.

Іван Шыбакоў таксама ўспамінае пра лёс малодшага лейтэнанта І. М. Сазонава. Ён піша:

„Адбіваючы атакі з правага флангу, доты „Холм", „Пчолка" і „КІМ" вялі безупынны агонь".

А крыху далей ён дабаўляе:

„З дотамі, якія знаходзіліся на поўнач ад Слох, тэлефонная сувязь была спынена яшчэ 23 чэрвеня. Туды, а таксама і ў штаб батальёна мы некалькі разоў кіравалі сувязных, але яны не вярталіся. Аднак з боку паўночных дотаў некалькі сутак чуваць быў бой. Ноччу 28 чэрвеня ў дот „Горный" прыйшоў баец з дота „КІМ". Ён быў паранены, вельмі кашляў, яго мучылі рвоты. Баец расказаў, што абаронцаў гэтых дотаў гітлераўцы атруцілі газамі. Пры гэтым загінуў іх камандзір, малодшы лейтэнант **Елісеенка**, *а таксама камандзір дота „Пчолка", малодшы лейтэнант Сазонаў, і камандзір дота „Безымянный".*

У гэтай жа кніжцы ўспамінаў яшчэ знаходзіцца паясненне ў зносках, што:

„Жонка малодшага лейтэнанта А. У. Еськова — Марыя Якаўлеўна піша: „Когда местные жители по приказу оккупантов расчищали доты, хоронили погибших, они обнаружили И. М. Сазонова у пулемёта. Он так и погиб, не выпуская оружия".

Шмат часу правёў я на гутарках з жыхарамі вёскі Слохі Аннапольскія, але аб гэтым, далібог, не чуў, што зусім не абазначае, каб так не магло быць, бо гістарычная праўда з народнай легендай сплялася ў гэтай вёсцы ў адзін неразвязльны клубок. І няма патрэбы іх раздзяляць. Не бывае легенды без гісторыі, а гісторыя без легенды, як засушаная кветка, шмат бяднейшая. І сапраўды, тое пекла, праз якое прайшлі абаронцы надбужных рубяжоў, было пад сілу толькі легендарным героям.

Вось расказвае мне Ян Семянюк пра **воіна-гарманіста.** Знайшлі яго ў доце „Безымянный", значыць, у гэтым першым з левага боку дарогі з Драгічына ў Сямяцічы. Сядзеў на падлозе, абапершыся аб сценку. На раменьчыку праз плячо вісела гармошка, а на клавішах застылі пальцы. Калі мацней падуў вецер, салдацкі гармонік адзываўся яшчэ рэшткамі гэтай абарванай песні...

— Гаварылі ім, што нямецкія войскі падыходзяць ужо пад Беласток і пад Мінск, — расказвае Семянюк, — гаварылі, каб здаваліся, а яны і слухаць не хацелі. Абыцілі іх тут ззаду, дзе яны не маглі адстрэльвацца. Заклалі адзін зарад пад сцэны дота. Не памагло. Падрыхтавалі яшчэ мацней.І сцяна рыхнула. Тады і загінуў гэты гарманіст...

Слухаю я гэта солтысава апавяданне, а ў думках узнікае вобраз іншага **байца-гарманіста**, якога рускі паэт **Аляксандр Твардоўскі** павёў у 1942 годзе „по дорогам фронтовым". І я ўпэўнены ў тым, што **Васіль Цёркін** нарадзіўся з вобраза такіх воінаў, як гэты гарманіст, які загінуў у доце за Слохамі.

— Ці вы выпадкова не ведаеце, кім мог быць гэты гарманіст? — пытаю солтыса.

— Быў у нас старшына Белякоў, — кажа Ян Семянюк. — Ён выдатна іграў на гармоніку. Але хіба гэта не ён будзе тым гарманістам, які астаўся ў тым бункеры, бо я ведаю, што Белякоў загінуў каля той точкі, якая з другога боку вёскі, там ля дарогі, калі ехаць ад Сямяціч. Нашы жыхары знайшлі яго недалёка ад гэтага бункера. Пахавалі мы Белякова і яшчэ на крыж павесілі яму шапку з чырвонай зорачкай. Гэты бункер таксама моцна трымаўся. Зрэшты, пры кожным з іх ляжала тады забітых чалавек дзесяць-пятнаццаць. Памятаю яшчэ разведчыкаў Курачкіна і **Сейсова.** З імі разам хадзілі мы на вясковыя гульні. І тут яны, бедныя, склалі свае галовы...

Сейсоў. Аб ім успамінала ўжо Люба Млынарчук. Гэта той воін, які выклікаў з дота **Пятра Плаксея**, калі дзяўчына з Турны Малой прынесла есці салдатам.

Бачыце, як нечакана пераплятаюцца ўспаміны розных людзей і папаўняецца малюнак салдацкага лёсу над Бугам. Далейшую частку гэтага малюнка пастараюся дапоўніць ужо наступным разам.

Віктар Рудчык

ТРЫБУНА чытачоў

САКОЛКА ЛЮБІЦЬ ЧЫСЦІНЮ

Калі давядзецца вам быць у Саколцы, зайдзіце пабачыць жыллёвы пасёлак аднасямейных домікаў на вуліцы Льняной. Увесь пасёлак налічвае больш 300 аднаэтажных домікаў. 50 працэнтаў з іх ужо закончана. У кожным доме цэнтральнае ацяпленне, бягучая вада і газ. Трэба сказаць, што ўласнікі гэтых асабнякоў вельмі густоўна будуюць дамы, вельмі прыгожа яны выглядаюць з панадворку. Кожны будынак іншага ўзору. Калі закончыцца пабудова пасёлка, будзе ён выглядаць, як у казцы.

✲

Між вуліцай Крынкаўскай і Льняной у Саколцы стаяць спулдзельчыя блокі. Пасёлак гэты называецца „Зялёны“. Пахадзіў я крыху па тых блоках і зацікавіўся, як тутэйшыя жыхары даюць сабе раду з чысцінёй і парадкам. І што я ўбачыў? На лесвіцах у вокнах фіраначкі, малюнкі ў рамках, лесвіцы чыстыя.

Сустрэў я адну жанчыну і пытаюся, як яны прыбіраюць лесвіцы. А яна адказала, што пільнуем, як свайго, бо ведаем, якая лесвіца, такія і жыхары. Летняй парою былі ўквечаны ўсе балконы, але на зіму кветкі пазабіралі людзі ў хату. Відаць з гэтага, што нездарма пасёлак назвалі „Зялёным“.

Э. Вайсковіч

Дубок

Рос дубочак, рос, нябога,
Пад гарою гадоў многа,
Бачыў тож ён не адну
У жыцці сваім вайну.

Бачыў воінаў атрады,
Чуў, як рваліся снарады,
Пад гразою не раз быў,
А аднак ўсё пережыў.

І так рос сабе паволі
Пад гарою ў чыстым полі,
Многа земляробаў ведаў,
Саўку, што пад ім абедаў,

А па Саўцы бачыў ён,
Як касіў збожжа Сямён,
Прыадзеўшыся у бела,
Замашыста касіў, смела.

У найбольш гарачы дзень
Сядаў ён пад дуба цень,
Рады быў гэтым даволі,
Што дубок расце у полі.

Як Сямён зрокся зусім,
Поле стаў араць Максім.
І быў рады з дуба тожа,
Што расце дубок прыгожа.

Некалькі гадоў патом
Змены прайзашлі кругом.
Дубок, поле і гара —
Ў новага гаспадара.

Дуб яму не падабаўся,
Хадзіў ля яго, злаваўся.
Даравацъ не мог ніколі —
Дуб расце ў яго на полі.

Прынёс пілу, клікнуў старую.
Пачаў з дубком вайну „святую“,
Заскрыгатала піла ўпарта
На жывым дубе — няма жартаў.

Убачыў вецер — прыляцеў,
Паверыць вачам не хацеў:
Чаму й чаго гэты дубок
Хіліцца так пачаў у бок?

Тэ ж сёння я адпачываю,
Ахвоты дуць зусім не маю,
Хтось іншы падрыхтаваў згубу
Таму зялёненькаму дубу.

І бачыць вецер — пад дубком
Сядзяць, звінуўшыся клубком,
Абліты потам Мішка й Марта,
Пілуюць дрэва, рэжуць ўпарта.

А дуб хіліўся ды хіліўся,
Пакуль на землю не зваліўся.

У. Д.

СКР У МАСЕВЕ

У Масеве два гады таму паўстаў філіял СКР Нараўка. У ім выступаюць аднак непарадак і марнатраўства.

Масеўскі СКР гадуе цялят і авечак. Авечкі стаяць у неадпаведных хлявах, ім холадна і цесна, таму і многа гіне. Корм прывозяць раз у тыдзень. Працаўнікі не атрымліваюць тут нават вопраткі рабочай, якая ім належыцца. Рабочыя часта звальняюцца. СКР існуе два гады, а ўжо звольнілася восем працаўнікоў. Была ў Масеве мяшальня кармоў, але забралі яе ў Нараўку, бо не было каму пры ёй у Масеве працаваць. Таму я і гавару, што ў гэтым СКРы дзяржава марнуе толькі грошы. Карысці з СКРу няма. Ды і дзе тут будзе карысць і даход, калі, напрыклад, у мінулым годзе ляжаў пад голым небам усю зіму цэмент, а восенню забралі яго і выкінулі ў роў, бо цэмент скамянеў. Можа гэтая публікацыя нешта зменіць і паможа СКРу ў Масеве выйсці на добрую дарогу.

Сведак

ПАТРЭБНАЯ НАРАДА

Нарада ПАРП і ЗСЛ у Шудзялаўскай гміне прысвечана была пошукам рэзерваў у сельскагаспадарчай прадукцыі. У ёй прынялі ўдзел прадстаўнікі ваяводскіх устаноў. Тэма была важкая, з дакладам выступіў начальнік гміны Чэслаў Беткал. Ён прадставіў дасягненні гміны ў многіх галінах і падкрэсліў неабходнасць развіцця спецыялізацыі. Спецыялізацыя — гэта будучыня сельскай гаспадаркі. Гаспадароў-спецыялістаў у гміне цяпер больш сарака. Але трэба развіваць гэтую форму. Трэба пашыраць гадоўлю свіней і авечак. Гаварыў начальнік таксама і аб тым, што больш трэба падсяваць мінеральных угнаенняў, больш цікавіцца высокаўраджайнымі культурамі, як, напрыклад, рапс.

Неабходна абменьваць кароў на лепшую пароду, значыць на чорна-белую. Павялічыць трэба арэал кармавых культур, гэта значыць кукурузы, буракоў і сеяць больш паплёнаў — дасканалага дадатковага корму.

Гмінная сельскагаспадарчая служба супольна з прадстаўнікамі ГСу і іншых устаноў правядзе з кожным гаспадаром размову. Гэтыя размовы павінны прынесці карысць, зварухнуць нашу сельскую гаспадарку.

Я. Бандарук

АНСАМБЛЬ У ЯГАДНІКАХ

У вёсцы Ягаднікі ўжо некалькі месяцаў існуе самадзейны эстрадны ансамбль. Заснавалі яго маладыя людзі, якія не хацелі дарма траціць свае музычныя здольнасці. У складзе ансамбля: Грыша Жукавіцкі, Уладзімір Палянцэуш, Васіль Куптэль і Аляксей Саўчук.

Дапамагла хлопцам гміна. Яна дала музычныя інструменты. За зароблены грошы, іграючы на вясковых забавах і вяселлях, ансамбль купіў ужо многа ўласных інструментаў. Яшчэ весялей робіцца ў вёсцы, калі ляціць са святліцы вясёлая музыка.

Такія ініцыятывы маладых людзей у развіцці культурнага жыцця вёскі заслугоўваюць на прызнанне.

Ян Карчэўскі

ПАМАЖЫЦЕ ПРЫЯЦЕЛЯМ!

Дарагая рэдакцыя! Як усе мы ведаем, мінулая зіма была вельмі суровая. Аб тым я і хачу некалькі слоў напісаць. Жыву я ў невялікай вёсцы Лазіцы, каля Белавежскай пушчы. Мінулая зіма ўсім ўелася. Дарогі засыпаў белы пушысты снег. Адзіным „поездам“, якім можна было праехаць, былі сані. Найгорш было, аднак, звярам. Былі галодныя і многія загінулі.

Людзі стараліся, як маглі, ім дапамагчы. Адным з такіх людзей у нас быў Валодзя Кендысь. Ён кожны дзень вазіў корм птушкам, які даручаў яму ляснічы.

Аднойчы я паехала ў лес на лыжах. Убачыла маленькага дзіка. Да таго ён быў аслаблены, што не мог далей ісці. Я ўзяла яго на рукі і прынесла дадому. За пару дзён звярок вельмі змяніўся. Стаў такі жывы і вясёлы! Тады я яго ўзяла і занесла ў лес, дзе было многа корму.

Напісала я аб усім гэтым таму, што вялікімі крокамі прыйшла ўжо да нас новая зіма. Дарагая „Ніва“, я хачу, каб ты памагла мне заахвоціць моладзь памагаць бедным звярам перажыць суровую зіму.

Аня

Ад рэд. Дарагія чытачы, асабліва маладыя! Просім вас сардэчна, адгукніцеся на заклік Ані і як эстафету нясіце яго праз ўсю зіму.

СКАНДАЛ У ПАЧАКАЛЬНІ

Чакаючы спозненага поезда з Чаромхі ў Бельск у пачакальні ў Падбеллі, змог я праштудзіраваць сабе „лаціну“, якая напісана моладдзю на сценах у той пачакальні. Пісана ўсё гэта вострымі прыладамі, якія паніпчылі не толькі фарбу, але і тынк да самай цэглы. Не палічыліся „пісары“ з працай жыхароў навакольных вёсак, якія дваццаць пару гадоў назад змагаліся над пабудовай пачакальні, возячы жалезнымі яшчэ вазамі цэмент і пясок.

Прыходзяць сюды штодзённа сотні людзей, старых і маладых. Даязджаюць на працу і ў сярэднія школы ў горад. Старэйшыя ўсё гэта перабольваюць, наракаючы на моладзь, аніводнаму ў голаў не прыдзе, каб спытаць сына, чым ён займаецца ў пачакальні вечарам, калі вяртаецца са школы. Прыглядаюцца да гэтага і настаўнікі, якія даязджаюць у Дубяжын вучыць пачатковыя класы. Вымушаны чытаць „працы“ сваіх выхаванкаў.

Год таму пачакальня была адноўлена, але за месяц ужо быў той жа моладдзю зроблены новы, „капітальны“ рамонт. Калодзеж, які стаіць каля пачакальні, увесь знішчаны, помпа паламаная. Каб напіцца вады, трэба цягнуць тычкай без вядра, бо і яно ўжо прапала. Дрэнна ўсё гэта сведчыць пра моладзь, якая гадзінамі сядзіць у пачакальні, чакаючы поезда. Лепш вазьміцеся за кніжкі, прыемна пройдзе час, а ў жыцці кніжка ў многім дапаможа.

С. Сцепанюк

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

Недалёка ад станцыі Кнышын, пераходзячы праз рэйкі, трапіў пад таварны поезд Ян Р., які ехаў у Беласток. Ян Р. памёр на месцы.

Таксама паблізу станцыі Генюшы каля Саколкі таварны поезд з Беластока ў Сувалкі пераехаў праходзячага тут чалавека, які памёр на месцы.

Навагоднія пажаданні „Ніве“ прыслалі многія нашы карэспандэнты і чытачы з усіх канцоў краіны і свету. Усе яны сардэчныя і цудоўныя. Якое багацце ў мове, у думках! Якая арыгінальнасць у выказванні сваіх думак. „Ніва“ ўсім сардэчна дзякуе, а тры пажаданні прыводзіць ніжэй:

„Расці, „Ніва“, ўкараняйся,
По ўсім краі разрастайся!
Цвіці нам, ухарашайся,
На ўсе бакі упрыгажайся!
А што пільна, пастарайся —
На нядзельку не спазняйся!

Ваш адвечны чытач
Павел Валошын, Гураны, Сакольшчына

✲

Сардэчныя пажаданні працаўнікам „Нівы“ і лёгкай работы вам на ніве!

Карэспандэнт і чытач
Мікіта Аўсейчук, Завыкі, гміна Сураж

✲

Усяго найлепшага, дарагая „Ніва“! Дазволь перадаць табе ў надыходзячым годзе такія пажаданні. А ўсім працаўнікам тваім, з працы якіх ты вырастаеш, пажадаць шчасця, радасці, усяго найпрыгажэйшага. Хай найбольш у вашым жыцці будзе сонечных дзён. Жадаю табе, каб у Новым годзе апынулася ты ў хаце кожнага беларуса. Расцвітай, наша „Ніва“! Распаўсюджвай ты мову дзядоў і бацькоў нашых! Я ведаю, „Ніва“, ты вялікую працу вядзеш сярод нас. Не адзін ужо напэўна забыў бы мову сваю — ты не дазволіш, напамінаеш. Няхай толькі трапіш ты ў рукі! Вось таму я рады, што не магу цябе забыць. Няхай кожны з нас стане тваім сябрам!

Грыша Мароз, Стараберазова

Адказ на „Загадку“ В. Петручука з папярэдняга нумара „Нівы“: „Там добра, дзе нас няма“.

КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ДВА ГАДЫ ЦЕМРЫ“, „Ніва“, № 39 (1231) ад 30.09.79 г.

Адказвае: ZAKŁADY ENERGETYCZNE OKRĘGU CENTRALNEGO. ZAKŁAD ENERGETYCZNY BIAŁYSTOK. REJON BIELSK PODLASKI.

Dotyczy: notatek prasowych z Nr 39, 42 i 43 Tygodnika „Niwa”.

1. Notatka z Nr 39 pt. „Dwa lata ciemności”.

Informujemy uprzejmie, że uszkodzony wyłącznik oświetlenia drogowego we wsi Czechy Orlańskie wymieniony został w dniu 17.XI.1979 r. Informacja otrzymana ze wsi przez Wasz Tygodnik, że oświetlenie w w/w wsi niesprawne było przez okres dwu lat jest nieścisła. Sprawdzaliśmy dokumentację, dotyczącą napraw oświetlenia drogowego na Posterunku Energetycznym Orla, który między innymi zajmuje się konserwacją oświetlenia we wsi Czechy Orlańskie. Zgodnie z dokumentacją, oraz z oświadczeniem Kierownika Posterunku wynika, że po raz ostatni oświetlenie w omawianej wsi było sprawdzone i naprawione w dniu 28.05.1979 r. (wymieniono 2 szt. uszkodzonych żarówek).

2. Notatka z Nr 42 dotycząca oświetlenia ulicznego we wsi Rutka gm. Dubicze Cerkiewne.

Potwierdzamy, że oświetlenie uliczne we wsi Rutka jest nieczynne. Przyczyną tego jest zlikwidowanie punktu zapalania i wygaszania oświetlenia, który znajdował się w budynku Ob. Leoniuka Mikołaja. Budynek został rozebrany, a odbiorca przeniósł się do nowego domu, nie wyrażając zgody na przeniesienie tam urządzeń oświetleniowych. Informujemy, że przenoszenie lub wykonywanie nowych punktów zapalania oświetlenia należy do obowiązku Urzędu Miasta i Gmin, w tym przypadku do Urzędu Gminy w Dubiczach Cerkiewnych.

O zaistniałej sytuacji we wsi Rutka Urząd był informowany przez naszych pracowników z Posterunku Energetycznego Orla. Dodatkowo Rejon wystąpił z pismem do Urzędu Gminy w Dubiczach Cerkiewnych o przyśpieszenie wykonania nowego punktu zapalania oświetlenia. Jednocześnie wyjaśniamy, iż krytyczne uwagi pod naszym adresem Posterunku Energetycznego w Orli, zawarte w notatce są niesłuszne, bowiem nie mają oni prawa naprawiać instalacji odbiorczych w budynkach. Granicą podziału eksploatacji urządzeń energetycznych pomiędzy dostawcą, a odbiorcą są izolatory na stojaku dachowym bądź izolatory ścienne na budynku. Konserwacja i naprawa instalacji wewnętrznych należy do odbiorcy.

3. Notatka z Nr 43 „Ciemno na ulicy”.

Oświetlenie uliczne we wsi Masiewo zostało sprawdzone i uzupełnione w dniu 22.XI.1979 r. do 50% opraw zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ograniczeń zużycia energii elektrycznej.

*

Rejon w dalszym ciągu będzie dokładał starań dla usprawnienia pracy, również w zakresie oświetlenia drogowego.

Jednocześnie uprzejmie informujemy, że zależy nam na ściślejszej współpracy odbiorców energii elektrycznej, a szczególnie Urzędów Gmin, do których zwracamy się niejednokrotnie z prośbą o kierowanie zgłoszeń bezpośrednio do posterunków energetycznych lub Rejonu. Usprawni to znacznie pracę bez potrzeby interwencji u władz administracyjnych czy też w prasie.

Kierownik
Wydziału Ruchu i Urządzeń
Z-ca Kierownika Rejonu
inż. Sergiusz Tkaczuk

Да публікацыі „БАР У БОЦЬКАХ“, „Ніва“ № 32 (1224) ад 12.08.79.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA” W BOĆKACH.

Bar uniwersalny „Pod Bocianem” w **Boćkach** jest jedynym zakładem żywienia zbiorowego, do którego trafiają różni konsumenci, a szczególnie rolnicy z poszczególnych wsi. W związku z powyższym personel zakładu ma duże trudności w utrzymaniu należytego stanu sanitarnego, a szczególnie w dni spędowe, gdyż wtedy lokal jest przepełniony. W takich okolicznościach personel jest narażony na różne przykrości ze strony konsumentów będących pod wpływem alkoholu. I napewno nie sprawia im przyjemności obejmowanie ich, jak nadmienił autor notatki, wbrew ich woli.

W wyniku przeprowadzonej rozmowy z kierownikiem zakładu, oraz przeprowadzonych obserwacji, stwierdzono, że za bufet konsumenci nie wchodzą. Fakt stwierdzenia osób postronnych za bufetem mógł mieć miejsce w chwili dostawy towaru.

Jesteśmy rozgoryczeni, że potrawy sporządzone w naszym zakładzie są niesmaczne, gdyż dotychczas przyjezdni jak i miejscowi konsumenci utrzymywali nas w przekonaniu o szerokim wyborze dań i dobrej ich jakości.

Poruszone uwagi w notatce zostały omówione z personelem zakładu. Sądzimy, że w przyszłości nie zaistnieją podobne okoliczności, dlatego też zapraszamy do korzystania z naszych usług życząc „Smacznego”.

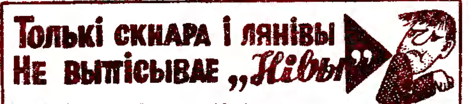
Wiceprezes d/s HPiU
(—) K. Osmólski

Да публікацыі „КУДЫ ПАДЗЕЦЦА“, „Ніва“ № 42 (1234) ад 21.10.79 г.

Адказвае: URZĄD GMINY W HAJNÓWCE.

W odpowiedzi na notatkę, Urząd Gminy w Hajnówce uprzejmie informuje, że zakupiony przez tutejszy Urząd budynek we wsi Starobereżowo został przekazany decyzją Naczelnika Gminy Nr 7013/24/78 z dnia 15 listopada 1978 roku Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Hajnówce w celu dokonania remontu i uruchomienia Klubu Rolnika. Według założeń klub zostanie uruchomiony z początkiem 1980 roku.

Z up. Naczelnika Gminy
Antoni Plewa
Insp. d/s Oświaty, Zdrowia i Opieki Społ. Kultury, Kultury Fizycznej, Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

Імпартгумар

НЕВЕРАГОДНАЕ

Галюцынацыі пачаліся яшчэ ў гардэробе рэстарана. Гардэробшчыца, маслена ўсміхаючыся, узяла не толькі паліто, але партфель і парасон. Паліто пагладзіла шчоткай і прынялася прышываць адарваную вешалку.

Не паспеў я зайсці ў залу, як перада мной вырас адміністратар, твар якога свяціўся такой радасцю з нагоды майго прыходу, што можна было падумаць: я — адзін з „песняроў". Ён пасадзіў мяне за столік, укамплектаваны папяровымі і льнянымі сурвэткамі, гарчыцай, кветкамі і цэлай абоймай шкалікаў і бакалаў.

„Што б гэта значыла?" — засвідравала голаў неспакойная думка.

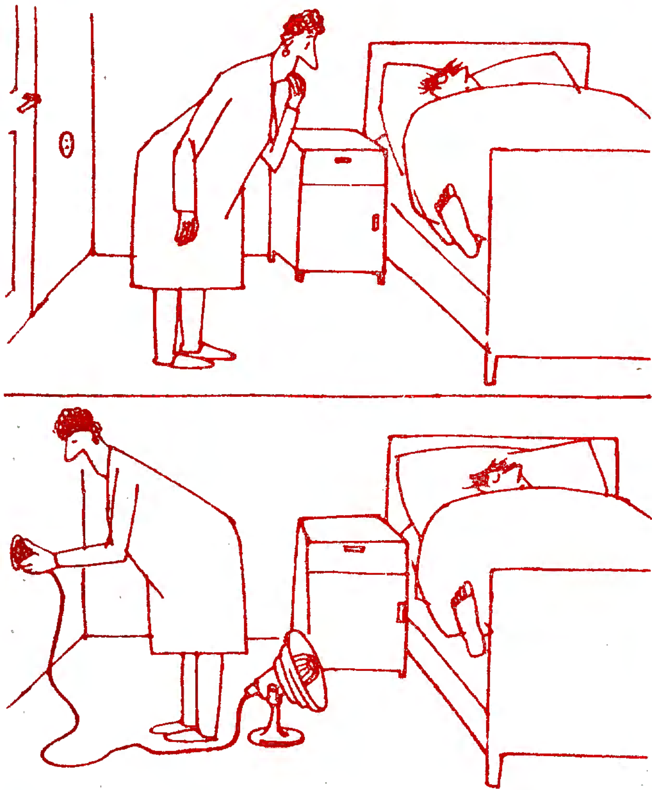
— Добры дзень! Што будзеце заказваць? — праспявала афіцыянтка голасам міфалагічнай сірэны, і я заўважыў, што ўсмешка на яе вуснах сапраўдная, і што яна не глухая, як мне здавалася раней.

Праз колькі хвілін на стале з'явіліся стравы, якія я заказаў. Пры гэтым халодныя закускі былі халоднымі, а гарачыя — гарачымі.

Маё здзіўленне яшчэ пабольшала, калі не на жарт зладжана і пранікнёна, без лішніх дэцыбелаў, зайграў аркестр. Саліст спяваў гэтак, што, здавалася, ён выступае на Сопацкім конкурсе песні. Аркестранты не знікалі кожныя паўгадзіны на кухню „ўзбадзёрыцца", а гралі і гралі за „голую" зарплату аж да самага закрыцця рэстарана.

Неверагоднае было відавочным увесь час, пакуль за асобным сталом абедаў дырэктар трэста сталовых і рэстаранаў Сцяпан Піліпавіч Сом...

Віктар Шаўчэнка

Камень за пазухай насіў для таго, каб вымасціць службовую лесвіцу.

НІЎКА

ГНЯЗДАКА

АСОБНАЯ

ЦІШКОМ

Калі запросяць на вяселле,
На наваселле, юбілей,
То мы, падняўшы чарку зелля,
Дружней гамонім, весялей.

І падарункі мы прыносім.
Сказаўшы многа добрых слоў,
Прыняць са шчырасцю іх просім
І зычым шчасных шмат гадоў.

Ды не заўжды на густ патрапіш...
Бывае часта так наўздзіў:
І час, і грошы ты патраціш,
Аглядзішся — не дагадзіў.

Нашто ўжо падарунак — кветкі!
Вось прынясеш іх цэлы куст,
Ды й то памылішся нярэдка,
Бо зноў жа ў кожнага — свой густ.

Найлепшы падарунак — кніжка,
Яна ўпрыгожыць кожны дом,
Шукаеш цэлы месяц з лішкам
І вось — прыносіш рэдкі том.

Раман — ого! Любы ацэніць!
Ад радасці сам не астыў!
А юбіляр ці наваселец
Больш паважае... дэтэктыў.

Так што ні купіш — не дагодзіш,
Удзячнасць за усё адна,
Дарэмна грошы пераводзіш...
Няйначай — падавай слана?!

Цяпер, калі іду у госці,
Канвярцік пухленькі бяру
І, каб не ўгледзеў лішні хтосьці,
Цішком даю гаспадару.

Мікола Вяршынін

У РЭСТАРАНЕ

Наведвальнік рэстарана — афіцыянту:

— Замяніце лыжкі, бо яны брудныя.

— Прабачце, — ветліва адказаў афіцыянт, — посуд у нас мые машына.

— А кефір у смятану таксама машына дабаўляе?

ПІЛЬНЫ

— Я яшчэ і вачэй не паспеў самкнуць, як гэтыя двое пачалі ўзламваць дзверы, — гаворыць вартаўнік міліцыянеру.

РАЗУМНІК

— Сынок у мяне, я табе кажу, Марфачка, такі здатны да ўсяго, хоць ты крыкам крычы.

— Што ж ён змудрагеліў?

— Разабраў тры гадзіннікі, дэталі перамяшаў так, што ў майстэрні і то адмовіліся нават адзін гадзіннік сабраць.

— І праўда, разумнік.

— Па чым ты вызначыла?

— Як жа! Што дурань сапсуе, разумны паправіць, што разумны сапсуе, ніхто не паправіць.

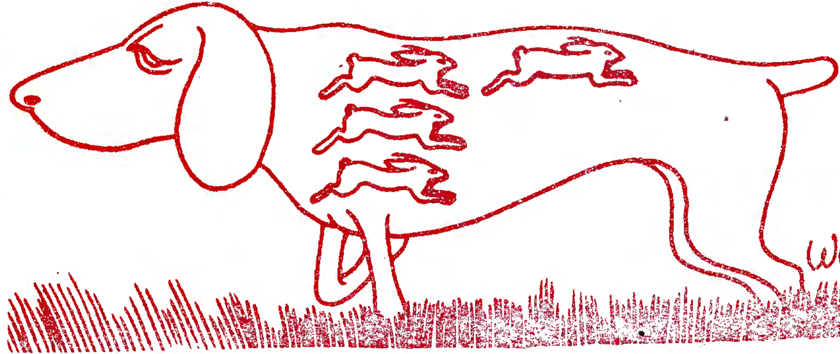
ПАСЦІЦЬ

— Сон, Марысенька, на заўтра адлажы, а справу сёння зрабі.

— Сон жа які! Нібы мне зноў дваццатая вясна і семнаццаты кавалер закахаўся.

— Будзь спакойны! Я ўсё растранжырыла, і таму не засталося ніякіх доказаў тваёй крадзяжу!

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— На вадзе ляжыць, ды не тоне; па агні бяжыць, ды не гарыць.

— Думаеш, я скажу, што цень?

— Канечне.

— Не, браце, гэта наша Кавальчыха. І ў калгасе не працуе, і дома не шчыруе, а грошы мае і ў ашчадкасе не трымае.

— Чаму?

— Баіцца, што хто даняce, і міліцыю зацікавіць мо-жа.

✻

Маленькі сын сельскага ўрача паехаў з бацькам на машыне, а потым расказваў сябрам:

— Спачатку тата абганяў усе машыны, а потым нас даганяў нейкі джэнтльмен на матацыкле. Ён спыніў нас і выпісаў тату рэцэпт.

✻

— Не маглі б вы мне ў некалькіх словах растлумачыць, што такое капітал і што такое праца?

— О, гэта вельмі проста. Напрыклад, вы пазычылі мне сто марак. Гэта і ёсць капітал.

— А праца?

— А гэта — атрымаць іх назад.

Весткі з Задрыпатэльле

ПРАДБАЧЛІВАСЦЬ

Прыёмшчыца пытаецца ў кліента, які сядзіць у шкарпэтках і чакае чаравікаў з тэрміновага рамонту:

— А вы захапілі што-небудзь паабедаць і павячэраць?

СУПАКОІЛА

Заказчык абурана:

— Пакуль я хаджу да вас, сын вырасце і каляска будзе непатрэбная!

— Ажэніцца, яго дзіцяці спатрэбіцца, — адказвае прыёмшчыца.

МЯНУШКА

— Чаму гэта вашу закройшчыцу празвалі „Дарагая мадам"?

— А таму, што яна за работу дома ўтрая даражэй бярэ.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

WSPOMNIENIE

Słowa: Julian Tuwim
Muzyka: Marek Sart

Mimozami jesień się zaczyna,
Złotawa, krucha i miła,
To ty, to ty jesteś ta dziewczyna,
Która do mnie na ulicę wychodziła.

Od twoich listów pachniało w sieni,
Gdym wracał zdyszany ze szkoły,
A po ulicach w lekkiej jesieni
Fruwały za mną jasne anioły.

Mimozami zwiędłość przypomina
Nieśmiertelnik — żółty październik.
To ty, to ty moja jedyna,
Przychodziłaś wieczorem do cukierni.

Z przemodlenia, z przeomdlenia senny
W parku płakałem szeptanymi słowy.
Młodzik z chmurek prześwitywał jesienny,
Od mimozy złotej — majowy.

Ach czułymi, przemiłymi snami
Zasypiałem z nim gasnącym o poranku,
W snach dawnymi bawiąc się wiosnami,
Jak tą złotą, jak tą wonną wiązanką...

— Гэта мая першая аперацыя: думаю, што вы прынесеце мне ўдачу.

ГУМАР З БАРАДОЙ

СТАРАСВЕЦКІ ГАСПАДАР

Старасвецкі гаспадар накінуўся на свайго сына: „Сорак гадоў, — кажа, — насіў я гэтыя боты, а ты, гад, за восем месяцаў іх зрэзаў."

КУРЁЗЫ

ВАНДРОЎНЫЯ ВАМПІРЫ

У шматлікіх егіпецкіх пасёлках можна часта сустрэць незнаёмых вандроўнікаў у белых халатах. Яны нікога ні ад якой хваробы не лечаць, наадварот, аддаюць перавагу здаровым людзям і займаюцца зборам... крыві. І фелахі (сяляне) ахвотна гандлююць гэтым „таварам". Па-першае, донару не трэба адрываца ад сваіх паўсядзённых спраў і ехаць некуды ў бальніцу, па-другое, здаючы кроў у амбулаторыі, ён атрымлівае за 350 кубічных сантыметраў не ўсяго па чатыры з паловай долары, а ў вандроўнага перакупшчыка аж 35 долараў.

І як толькі не змагаюцца з гэтай своеасаблівай стыхіяй мясцовыя спецыяльныя службы ахвоы здароўя! Яны вядуць настойлівую тлумачальную работу: маўляў, донарства ў такіх прымітыўных антысанітарных умовах надта небяспечнае, можа прывесці да смерці, да таго ж зборшчыкі-шарлатаны, беручы кроў, не прытрымліваюцца дазволеная нормы, што падрывае чалавечы арганізм. Але фелахі па-ранейшаму аказваюць свае паслугі вандроўным вампірам, бо беднасць не лічыцца з тонкімі навуковымі меркаваннямі.

Ну, а самі вандроўныя зборшчыкі? Няўжо сапраўды кіруюцца спагадай да абяздоленых людзей, каб неяк дапамагчы ім? Яны, плацячы сялянам за 350 кубічных сантыметраў кансерванаванай крыві 35 долараў, прадаюць тую ж дозу багатым людзям Саўдаўскай Аравіі, Кувейта і іншых суседніх краін па 400 долараў.

Гісторыю робіць тыя, хто не вывучыў яе ўрокаў.